

Aydınlık

KITAP

BU SAYIDA
43
KİTAP
TANITILYOR

Toplam: 900

27 Temmuz 2012 Cuma / Yıl: 1 / Sayı: 22

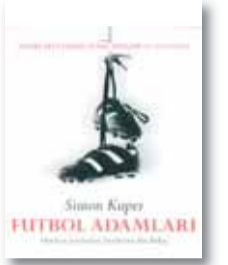
Aydınlık Gazetesi'nin ücretsiz ekidir

Yönetmen-senarist-yazar Ümit Ünal'la
"Işık Gölge Oyunları" üzerine:

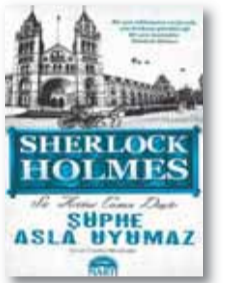
*"Kafamda hikâyeler
dolaniyor"*

İçimden
bir kadın geçti

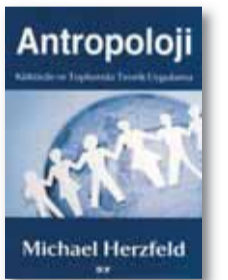
Futbola ilgili
IVIR ZIVIR...

Gerçek kaçır
Sherlock Holmes
kovalar

Posta-Enfekte-Yazar

Aykırıya sarılmak:
Kategorilere direnen
kategoriler

"Yaramaz Kızlar"
"Malory Kuleleri"
Oldu

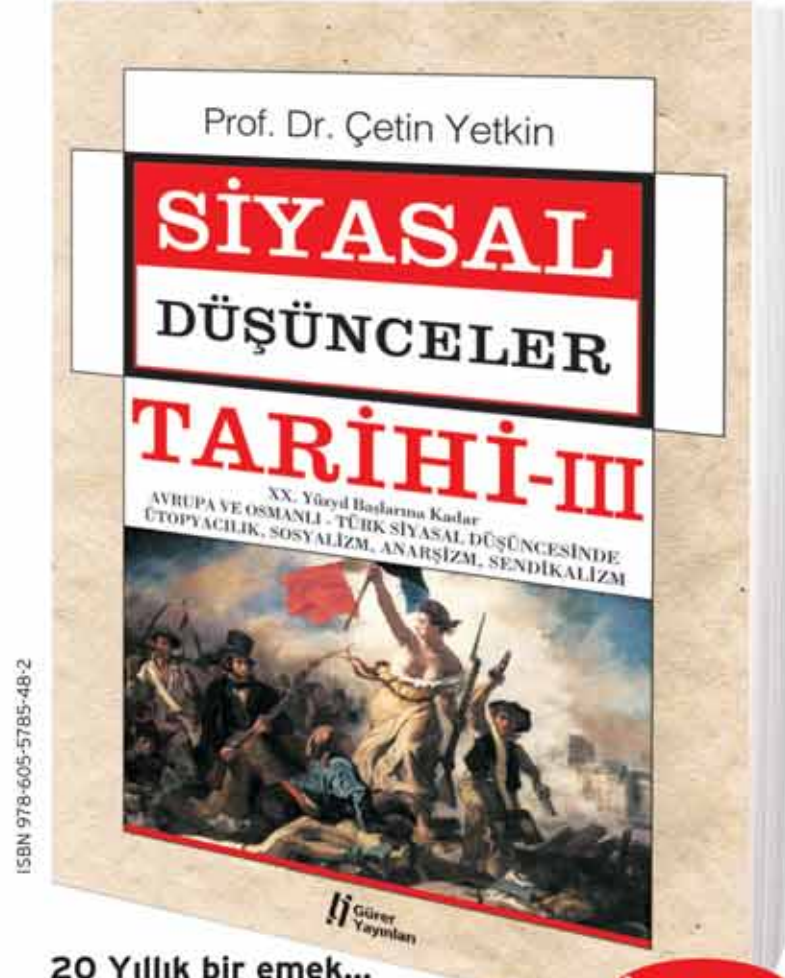
Prof. Dr. ÇETİN YETKİN
ANTİDEMOKRASİZM
Bir Demokrasi Eleştirisi

İLK KEZ

- Gerçek anlamda demokrasi mümkün müdür?
- Demokrasi topyekün bir aldatmaca mıdır, bir fetişizm midir?
- Seçimler her zaman meşru mudur?
- Seçmenler sandığa her zaman özgür iradelerini mi yansıtırlar?

Prof. Dr. ÇETİN YETKİN
XX. Yüzyıl Başlarına Kadar
AVRUPA VE OSMANLI - TÜRK DÜŞÜNÇESİNDE
**ÜTOPYACILIK, SOSYALİZM,
ANARŞİZM, SENDİKALİZM**

İLK KEZ

20 Yıllık bir emek...
Beklenen 3. KİTAP

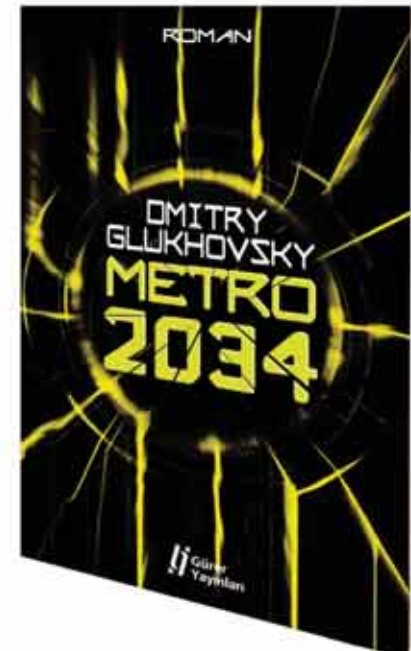
"Her eylem ve oluşum, günlük yaşamda bile, bir düşüncenin sonucudur. Ama bir düşüncenin biçimlenmesi de zaman ve mekân koşullarına bağlıdır. Söz gelimi Avrupa'da XIX. yüzyıldaki işçi sınıfının devrimci eylemleri sosyalist düşüncenin etkisiyledir ama sosyalizm de sanayileşme sürecinde kapitalist sınıfın sömürüsüne bir tepkidir. Bir 'Siyasal Düşünceler Tarihi' her şeyden önce bu karşılıklı ilişkiyi ortaya koymalıdır"

**MOSKOVA
METROSU'NDAKİ
SIRRI KEŞFETMEYE
HAZIR MISINIZ?**

Bilimkurgu/roman
DMITRY
GLUKHOVSKY
Çeviri:
Deniz BANOĞLU
**METRO
2033
METRO
2034**

AVRUPA
BİLİMKURGU
TOPULUĞU
TEBİK
ÖZÜLÜ

İÇİNDEKİLER

Haftanın Portresi: Zeyyat Selimoğlu	s. 4
İçimden bir kadın geçti	s. 5
Futbolla ilgili ıvır zıvır...	s. 6
Şiir tadında, öykü adında karalamalar	s. 7
Gerçek kaçır, Sherlock Holmes kovalar	s. 8
Posta-Enfekte-Yazar	s. 9
Aykırıya sarılmak: Kategorilere direnen kategoriler	s. 10
Ölçmek için elde ne bir terazi, ne de bir zarar-metre var!	s. 11
Ümit Ünal: "İçimden sürekli hikayeler çıkıyor, kafamda hikâyeler dolanıyor"	s. 12
Artık bu kadarına da pes!	s. 14
Hegel'in yazgısı ve Türkiye gerçeği	s. 15
Gerçek anlamda düşünceler antolojisi	s. 16
Oto-erotizme sert tokat	s. 17
Yeni Çıkanlar	s. 18-19
Çocuk: "Yaramaz Kızlar" "Malory Kuleleri" Oldu	s. 20
Sahaf: Serinlik ve sükûnun şehri	s. 21
Alıntı Test-Bulmaca	s. 22

SUNU

"Okumam arkadaş!"
demek, eleştiri mi?

Aydınlık ve Aydınlık Kitap yazarı Mecit Ünal'ın 24 Temmuz tarihli Aydınlık gazetesindeki "Edebiyat örgütü yöneticisine şimdi bu yaklaşıyor mu?" başlıklı ilginç yazısını okumuş olmalısınız... Ünal, edebiyat ortamımızda epeydir görülmeyen bir tarz, daha doğrusu bakış açısı sergileyerek bir eleştiride bulunuyordu. Çok kaba hatlarıyla, "Elif Şafak eleştirisinin eleştirisi" olarak özetlenebilir yazı...

Edebiyatçılar Derneği Başkanı ve eleştirmen Gökhan Cengizhan'ın Şafak'a yönelik satırlarından hareket ediyor Ünal. Cengizhan, söze Elif Şafak'ı sevmediğini, köşe yazılarını okurken sıkıldığını, evlere şenlik bir Türkçe kullandığını belirtmiş ve tüm bu nedenlerden ötürü şöyle demiş: "Okumam arkadaş ben bu Elif Şafak'ı"...

Cengizhan'ın tutumu ve vardığı sonuç, en hafif deyimle "şişirilen" edebiyata karşı bir çıkış ve protesto gibi görülebilir. Mecit Ünal, başka isimlerin de Şafak'a karşı benzer bir eleştiri getirdiklerini belirtiyor ve bu yaklaşımların yetersizliğinin üzerinde duruyor. Şafak'ın dilinin, Türkçesinin vb. değil, genel politik tavrının ve "edebi duruşunun" eleştirisinden muaf tutulmasının yanlışlığının altını çiziyor. "Elif Şafak okumamama"nın yeterli ve doğru bir eleştiri olmadığına dikkat çekiyor.

Girişte "epeydir görülmeyen bir tarz..." dememizin nedeni, edebiyatçılarımızın bu tür tartışma ve polemiklerden nicedir uzak olması. Dileriz, Elif Şafak üzerinden ilerleyecekmiş gibi görünen bu tartışma, derinleşerek sürer ve edebiyat eleştirisinin eski gücüne kavuşmasına bir nebze de olsa katkıda bulunur.

★ ★ ★

Karşıyaka Belediyesi'nin 2003 yılından bu yana verdiği "Homeros Edebiyat Ödüülleri", bu kez "Tark Dursun K. Hikaye Ödülü" olarak düzenlendi ve katılım başvuruları için son haftaya girdik...

Seçici Kurul'unu Özcan Karabulut, Sezer Ateş Ayvaz, Jale Sancak, Faruk Duman ve Veysel Çolak'ın oluşturduğu ödül herkese açık ve hikayelerde tema sınırlaması yok, ancak hikayelerin daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olma şartı aranıyor.

Ödüle son başvuru tarihi 31 Temmuz 2012 günü ve sonuçlar Türk Dil Bayramı etkinlikleri çerçevesinde Eylül 2012 ayının son haftası açıklanacak.

Haftaya buluşmak dileğiyle, bol kitaplı serin günler diliyoruz.

Öneriyorum

Ataol
Behramoğlu

- 1) Piyer Loti: "İzlanda Balıkçısı", Can Yayınları, Çok yıllar önce okuduğum bu roman yeni çevirisiyle beni büyüledi. Loti'nin deniz ve genellikle doğa betimleri olağanüstü güzel. Öykü romantik olduğu kadar gerçekçi. Bence mükemmel bir kitap ve çok başarılı bir çeviri.
- 2) Soner Yalçın: "Samizdat", Kırmızı Kedi Yayınları Balyoz ve Ergenekon yalanlarını, yalandan öte hukuk ve insanlık dışı tertiplerini gözler önüne seren kitap. Yazıldığı koşullar düşünüldüğünde değeri kat kat artıyor. Bir Prometheus çabası. Her türlü övgüye değer. Bu kitabı okumak bir yurttaşlık ve insanlık görevidir.
- 3) Eray Canberk: "Kent Kırgını", Yapı Kredi Yayınları 60 kuşağının sessiz, dingin, aynı ölçülerde derin ve seçkin şairinin toplu şiirleri.
- 4) Doğu Perinçek: "Arkadaşım Deniz Gezişmiş", Kaynak Yayınları Yine cezaevi koşullarında yazılmış, Denizleri doğru anlayıp değerlendirmek bakımından çok önemli bir belgesel.
- 5) Orhan Tüleylioğlu: "Merdivende Üç Şair", Kırmızı Kedi Yayınevi Sivas.Madımak tradisyonu ile ilgili, benzersiz bir seçki.

Aydınlık
KİTAP

Aydınlık Gazetesi'nin ücretsiz ekidir

Editör: Pınar Akkoç Yazışları: Damla Yazıcı

Reklam Müdürü: Saynur Okuroğlu

Sayfa Sekreteri: Alev Özgenc

Anadolun Gazetecilik Basım Yayın

San. ve Tic. A.Ş.

adına sahibi:

Mehmet Sabuncu

Genel Yayın Yönetmeni:

Serhan Bolluk

Sorumlu Müdür:

Mehmet Bozkurt

Yönetim Yeri

İstiklal Cad. Deva Çıkmazi No:3/3 Beyoğlu / İstanbul

Tel: 0212 251 21 14 / 251 21 15 / 251 55 04

Faks: 0212 252 51 22

www.AydinlikGazete.com

kitap@aydinlikgazete.com

Baskı: Toros Yay. Mat. Tur. Org. San. Tic. Ltd. Şti.

Oruçreis Cad. Remzi Özkaya Sok. No:16

Bahçelievler / İstanbul Tel: 0212 655 44 34

HAFTANIN PORTRESİ

Zeyyat Selimoğlu

(1922-2000)

“Selimoğlu'nun eseri benzerlerini okumadığım hikayelerin kitabı; bilinmeyen hayatı işliyor. Yalınlık içinde kıvrak, renkli bir anlatım; gerçekte çağrışımı ustalıkla bağdaştırma; beşeri olanı ve geri planı uzun yorumlara açılmadan hissettirme, kitabın özellikleri”

Deniz, Karadeniz ve denizcilere yönelik yapıtlarıyla edebiyatımızda özel bir yer edinen Zeyyat Selimoğlu, Alman Lisesi'nin ardından İ.Ü Hukuk Fakültesi'ni bitirdi, avukat ve armatör olarak çalıştı. Almandan yaptığı çeviriler ve kaleme aldığı radyo oyunları ile tanınan Selimoğlu, “Rize'nin Köylerinden” başlıklı yazı dizisiyle 1950'de Yunus Nadi Armağanı'nı kazanınca edebiyat çalışmalarına hız verdi. “Koca Denizde İki Nokta” adlı oyunu 1970'de TRT tarafından başarı ödülüne değer görüldü.

1982'de tek romanı “Tutkunun Köşeleri”ni yayımlayan, “Yavru Kayık” (1979), “Martılar Adası” (1979) ve “Uyumsuz Nuri” (1981) adlı üç de çocuk kitabı bulunan Zeyyat Selimoğlu'nun öykü kitapları da şunlardır: “Kavganın Sonu ve Başı” (1955), “Direğin Tepesinde Bir Adam” (1969) “Kıçüstünde Toplantı” (1971), “Koca Denizde İki Nokta” (1973), “Karaya Vurdu Deniz” (1975), “Deprem” (1976), “Soyunanlar” (1980), “Çiçekli Dağ Sokağı” (1982), “Gemi Adam-

ları” (1984), “Bir Şarkı Gibiydi” (1987), “Aramızdaydı O Gün” (1990), “Denizlerin İstanbul” (1992), “Derin Dondurucu İçin Öykü” (1995), “Bahar Yorgunluğu” (1998).

Ağabeyini Dumlupınar denizaltısında kaybeden ve yapıtlarında genellikle tema olarak bozuk ekonomik düzen ile insani yabancılaşma sorunlarını işleyen Zeyyat Selimoğlu'nun edebiyat çizgisi için Rauf Mutluay, “Selimoğlu, deniz adamlarını anlatıyor, ama Sait Faik'in anlattığı balıkçıları, kıyı adamlarını değil, uzak deniz adamlarını... Köyünden, kasabasından, Karadenizden ayrılıp uzak denizlere, yadellere açılan adamları” derken, Behçet Necatigil'in değerlendirmesi de şöyledir: “Selimoğlu'nun eseri benzerlerini okumadığım hikayelerin kitabı; bilinmeyen hayatı işliyor. Yalınlık içinde kıvrak, renkli bir anlatım; gerçekte çağrışımı ustalıkla bağdaştırma; beşeri olanı ve geri planı uzun yorumlara açılmadan hissettirme, kitabın özellikleri.”

“ARAP BAHARI”NA MARKSİST YORUM

Petrolü ve devrimi çalmak!

Emperyalizmin, Arap Baharı'nın gelişimini raydan çıkarmak konusunda başarılı olduğunu kaydeden Marksist tarihçi, karşı-devrimin Arap direnişini parçalamak için öncelikle mezhepçiliğe, yani bir anlamda klasik “böl-yönet”e güvendiğini belirtiyor

Vijay Prashad

TAYFUN NEZİHOĞLU

ABD'deki Trinity College profesörlerinden Marksist tarihçi Vijay Prashad, kısa süre içinde tüm Arap coğrafyasında çok etkili sonuçlara yol açan, başlangıcı ve sonuçları itibarıyla ne olup bittiği konusunda kesin hükümlere varmanın pek mümkün olmadığı, deyim yerindeyse dumanı henüz tütmekte olan “Arap Baharı” hakkında derin bir analize girişiyor “Arap Baharı, Libya Kışı”nda.

Prashad'ın kitabın sonunda aktardığı bir anekdota yer verelim öncelikle. 1970'lerde Çin Halk Cumhuriyeti'nin başbakanı olan Çu En Lay'a, “1789 Fransız Devrimi” hakkında ne düşündüğünü sormuşlar. Çu En Lay, “Bunu söylemek için henüz erken” diye yanıtlamış!

Prashad, Çu En Lay'ın bu esprili yaklaşımına katılmakla birlikte “Arap Baharı” hakkında yorum yapmak için bu kadar beklenmeyeceğini belirtiyor ve son iki yıldır Tunus'tan başlayarak, Mısır ve Libya'yı değiştirerek Suriye uzanan süreci, emperyalizmin “yalnızca petrolü değil, devrimi de çalma” operasyonu olarak yorumluyor. Emperyalizmin, Arap Baharı'nın gelişimini raydan çıkarmak konusunda başarılı olduğunu kaydeden Marksist tarihçi, karşı-devrimin Arap direniş-

ni parçalamak için öncelikle mezhepçiliğe, yani bir anlamda klasik “böl-yönet”e güvendiğini belirtiyor.

Kitabın önsözünü yazan Haluk Gerger şu değerlendirmede bulunuyor: “Bölgede yayılma eğilimi gösteren “yangına” ilişkin olarak emperyalizm, ilk şaşkınlığın ardından geliştirdiği ikinci yöntemi Libya'da uygulamaya koydu. Durumdan, hareketlenmeye başlayan yaygın hoşnutsuzluk ve muhalefet dinamiklerinden vazife çıkartmaya dayanan bir yöntemdi bu. Genellikle olduğu üzere, emperyalist müdahale, kışkırtmalarla, askeri ablukalarla, bombardımanla hükmünü icra etti.”

“Arap Baharı” olarak tanımlanan ve henüz sonuçlanmamış tarihi kesitin, yozlaşmış gerici Arap rejimlerine karşı birikmiş öfkenin sübapları patlatması mı yoksa emperyalist manipülasyon mu; Tunus'ta bir yoksulun kendisini yakmasıyla başlayan ateşin nerelere nasıl sıçradığını; coşkulu halk hareketlerinin getirdiği “bahar”ın, Libya'da nasıl trajik bir “kış”a dönüştüğünü ya da “Arap NATO'su”nu tarihsel arka planlarıyla birlikte merak ediyorsanız, Vijay Prashad'ın kitabının çok öğretici bir kaynak olduğunu söyleyebiliriz.

(Arap Baharı, Libya Kışı, Vijay Prashad, Yordam Kitap, Çev: Sükrü Alpagut, 256 s.)

İçimden bir kadın geçti

Orta yaş krizinde kendi kimliğini sorgulayan,
kendi kendini deşen bir kadının hayatı...

İnci Aral

CEREN ADALETSEVER
cerenadaletsever@hotmail.com

İnci Aral'ın Yunus Nadi Ödüllü "Ölü Erkek Kuşlar"ın devamı niteliğinde olan "İçimden Kuşlar Göçüyor"; Kırmızı Kedi Yayınevi'nden yeni baskısıyla bizlerle yeniden buluşuyor. İlk baskısını 1998'de yapmış olan kitap diliyle ve kurgusuyla merakımızı perçinliyor. Ödüllerle edebiyat dünyasında zaten yerini tescillemiş olan yazarın okullarda okutulması da onun ne kadar başarılı olduğunun bir göstergesi.

Öykü ve romanlarında "kadın"a, onun içsel dünyasına geniş yer veren yazar; bu kitabında da kendi çizgisinden vazgeçmeyecek, orta yaş krizinde kendi kimliğini sorgulayan, kendi kendini deşen bir kadının hayatını anlatıyor. Anı-roman olarak nitelendirilebileceğimiz "İçimden Kuşlar Göçüyor"da yazar en içten haliyle kendi hayatını ortaya koyuyor ve kendi hayatından yola çıkarak, bir kadının sadece menopoz sürecini değil, korkularını, umutlarını, heyecanlarını, hüznünü, aşklarını, kırgınlıklarını, acılarını anlatıyor. Bir kadının bu süreçte hayatını yeniden değerlendirmesini gözler önüne seriyor. Pek az kadının cesaret ettiği biçimde, yaşadıklarını açıkça, hiçbir şeyin arkasına sığınmadan irdeliyor; kendini içtenlikle, dürüstlikle, hatta acımasızlıkla sunuyor.

Hayatımızda önemli olan yaşlar vardır; toplumda resmi olarak ergin kabul edildiğimiz ve çoğumuzun özgürlüğümüzü ilan ettiğimiz on sekiz yaş mesela, ya da hayatımızın geri kalanına bakma gereksinimi duyduğumuz otuz. İşte "İçimden Kuşlar Göçüyor"da bir kadın için kırk yaşında olmanın ne anlama geldiğini çok iyi duyumsatabiliyorsunuz. Bu orta yaş eşliğinde geçirdiği ruhsal ve bedensel değişimler, ama onlar kadar çabuk değişmeyen ya da yok

olmayan içindeki yaşam enerjisi. Bu büyük çelişki içinde İnci Aral, geriye dönerek, tüm artıları ve eksileriyle yaşamını sorguluyor.

Yazar; "İçimden Kuşlar Göçüyor"da kendi içsel dünyasına konuk ediyor bizi ve ruhumuza sızıyor, tüm bedenimizi kaplıyor söyledikleri. Kendi içindeki savaşı ve sonundaki galibiyetini bizlerle paylaşarak, örnek oluyor ve güç katıyor bizlere. Özellikle toplumda sözlerini kaybetmiş kadınlar adına bas bas bağıyor. Toplumun arka planında yer bulabilen kadınlara "sahne sizindir" diyor ve baskıların ortak anılarıyla dolu kadın belleğini dile getirerek, anne, eş, evlat gibi kimliklerimizin yanında kadın kimliğimizi unutmamamız gerektiğini hatırlatıyor bizlere.

Terapi niteliğinde olan bu kitabı okurken zamanın size kattıklarına aynı zamanda kattıkları kadar alıp götürdüklerine karşı hissettiklerimizde yalnız olmadığınızı anlıyorsunuz ve kitabı bitirmeden İnci Aral'ı "her şeyinizi anlattığınız, sizi en iyi anlayan" dost kategorisine koyuyorsunuz bile. Çünkü o, hayatı en basit şekliyle, sizin cümlelerinizle anlatıyor ve bunu anlatırken, öylesine akıp gidiyor ki cümleler, kitabı okurken, zamanın nasıl akıp geçtiğini anlamadığımız içten bir sohbet ortamında hissediyorsunuz kendinizi.

İnci Aral "İçimden Kuşlar Göçüyor"da bize, yaşadığımız toplumda kadın olmanın, insan olmanın, büyümenin ve aslında hiç büyümemenin ne olduğunu, neler hissettirdiğini en içten, en doğru ve aslında en "bizden" bir şekilde "bizi" anlatıyor. Yaşamak üzerine dizdiği paragraflarıyla ve kendi güzel üslubuyla İnci Aral, kütüphanenizden hiç eksik etmeyeceğiniz, yer yer zor zamanlarınızda danışacağınız dostunuz oluveriyor.

(İçimden Kuşlar Göçüyor, İnci Aral, Kırmızı Kedi Yayınevi, 168 s.)

Bazen acı, tatsızdan tatlı

MURAT HATUNOĞLU
murathatunoglu@yahoo.com

Bazı meslekler vardır, insanın üstüne sınıksı yapıdır. Kişiyi adeta sadece mesleğinden ibaretmiş gibi davrandırır. Kaptanlık böyledir mesela. Ya da askerlik. Asker denince akla hemen disiplin gelir, kişinin asker olduğu bilirse, insanın gözünde tıraşı, disiplinli, sesinin tokluğu iyice belirir. Gerçi son zamanlarda asker denilince, subay denilince, hatta general denilince bambaşka şeyler geliyor maalesef akla, ama...

Hekimlik, insanın üstüne yapışan ve insan üstü gibi davranılan mesleklerin başında gelir. Hekimin ismi mutlaka doktor unvanıyla söylenir. Bu durum sanki tıp fakültesinde öğretilmiş gibidir, kötü el yazısı gibi.

O kadar ki, bir gün Ankara'da tıp fakültesinde okuyan bir arkadaşım, İstanbul'da şöyle yol sormaya kalkmış: "Pardon, ben Ankara Tıp Fakültesi'nde okuyorum da, falanca yere nasıl gidebilirim?"

Ama çok da garipsememek lazım doktorlardaki bu durumu, zira bizim insanımız sever, hatırlatmayı doktora doktor olduğunu. Anadolu'da bir yerde bir doktor gördü mü birisi, ona hemen dertlerini sıralayabilir, şuram ağrıyor, buram ağrıyor ne yapayım doktorum, diye. Sadece Anadolu insanının huyu değildir bu, hemen her çevrede mevcuttur bu durum. Mesela, şarkı söylüyorsa bir doktor, herkes bilir, ona göre dinler; örnek: Ferhat Göçer. Ya da yazar-sa doktor Çehov gibi, ayrıca dikkat çeker.

Bir de bunun bir üst seviyesi var, psikiyatrist doktorun değişik işler yapması. Arkadaşlığı bile bir ilginçtir psikiyatristin. Kaldı ki psikiyatristin yazar olduğunu düşünün bir. Karakter ruhlarının çözümlemeleri, davranış ve düşüncelerdeki sebep sonuç ilişkilerinin örülüşleri ve bunların önümüze ince ince işlenmiş bir dantel gibi serilişleri nasıl olur, kim bilir?

Ahmet Coşkun'un "Fransız Balkon"nu okuyan bilir. Bunu da bize Ayrıntı Yayınları bildirir. Psikiyatrist yazar (evet, şimdi ben de mesleğini adamcağzın önüne alır gibi oldum), "Fransız Balkon" kitabında bunu yapıyor, ruhu açıyor, ona bazen tepeden, bazen eşitinden, bazense zeminden bakıyor; zeminde hareketsiz, tam anlamıyla hareketsiz duran bir sandalyeden konuşarak. Böyle yaparken de kendi işini zorlaştırıyor; zira bu sözleri, yapabildiği tek hareketi gözünü oynatmak, his-

sedebildiği tek duygu acı olan bir kişinin, bir felçlinin zihninden çekiyor.

Tamamen felçli bir insan... Geçmişle kavgalı, hem kendi geçmişle hem babasının. Tek yapabildiği hareket gözünü oynatmak olan bir insan ne yapar, bütün enerjisini neye harcar? Evet, düşünmeye. Öyle de yapıyor karakter, düşünüyor, düşündükçe düşler kuruyor, gerçekliği puslandırıp hayata bazen yarı kurgudan bakıyor. Bazense kurmuyor, gerçeği ve gerçeğin acısını duyuyor. Bu acıyı zihninin duvarlarına vuruyor. O duvarları kırana, kırık duvara açtığı Fransız balkonundan uçana dek...

Yazar, karakterin her bir anının türevini alıyor, ona teğetler çekiyor. Psikiyatristlikten gelen meslek mekanikliğini okura yansıtmıyor; o kadar ki, teğetlerle çizili anlatımda her düşünce kendi doğrusunu çiziyor, okuru o doğruda yürütüyor, hatta koşturuyor. Bu kelimenin tam anlamıyla "durağan" yaşamı daha hızlı okumak istiyor insan, daha da hızlı. Ve kitabın sonunda bambaşka bir açıdan bakıyor o durağan yaşama, durağan yaşamın durduğu balkona...

Kitapla ilgili bir önerim var; kitabın arka kapağını kitabı bitirmeden okumayın.

Zira arka kapak yazısı kitabın tadını kaçırabilecek kadar çok bilgi içeriyor. Okursanız, skorunu bildiğiniz bir maçı izliyormuş gibi bir hisse kapılabilirsiniz. Kitabı dair tek sonuç söyleyelim; gayet ilgi çekici ve güzel olduğu. Sonucunu bildiğiniz hâlde heyecanını ve hissiyatını duyararak okumak size kalsın. Kadıköy derbisi izler gibi.

(Fransız Balkon, Ahmet Coşkun, Ayrıntı Yayınları, 160 s.)

KİTAPTAN

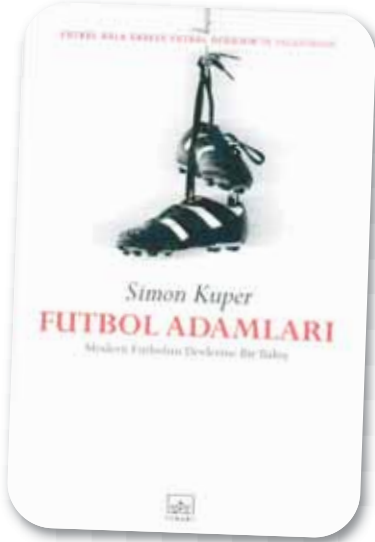
"Gerçi korkarak yaşamış olsam da acı çekmek tadabildiğim tek duygu. Acı çekmekten tamamen kurtulmayı bu yüzden istemem. Bir tarafım sürekli bir şekilde korkmayı isteyip durmalı. Bunu da biliyorum. Ama tamamen acı çekerek ya da korkarak yaşanamaz. Bu yüzden bu acı-

nın ilacı gözlerim. Bakabilir durumda kalamam. Gözlerimin açık, görebilir olması... Gözkapaklarımın arasından ışığın içeriye, içimdeki loşluğa bir kırlangıç gibi süzülmesi, orasını aydınlatması gerekir. Korkumu ve içimdeki acının zehrinin oradan temizlemesi için..."

SIMON KUPER'DEN YILDIZ PORTRERİ: "FUTBOL ADAMLARI"

Futbolla ilgili ıvır zıvır...

Kuper, modern futbolun hayranlık uyandıran portrelerinin peşine düşmüş, "Futbolcular", "Menajerler" ve "Diğer Bazı Futbol Adamları" başlıklı üç ana bölümden oluşan kitabında ilgiyle okunan makaleler sunmuş, bilgiler vermiş

REHA GÖNENÇ

Simon Kuper adı, futbol tutkunu okurlar için kuşkusuz ki çok şey ifade ediyor. Dünyanın en meraklı, en araştırmacı futbol yazarlarından biri ve çoktan uluslararası marka haline gelmiş durumda. Bilindiği gibi, Paris'te yaşayan genç (ama artık orta yaşlı) 1969 Uganda doğumlu İngiliz gazetecinin dünya çapında tanınmasını sağlayan kitabı "Futbol Asla Sadece Futbol Değildir", ülkemizde de geniş bir hayran kitlesi edinmiş, dünya sahnedeki futbol gerçeği ve birbirinden ilginç gerçek öyküler, futbol yazarlığında adeta yeni bir dönem başlatmıştı. Kuper'in bu en ünlü kitabının yanı sıra "Ajax: Hollandalılar ve Savaş", "Futbolun Şifreleri" adlı çalışmaları da futbol kültürü kitaplarına öteden beri özel bir yer ayıran İthaki Yayınları'na dilimize çevrilmişti.

İthaki kısa süre önce bir Simon Kuper kitabını daha, "Futbol Adamları / Modern Futbolun Devlerine Bir Bakış"ı da vitrinlere çıkardı. Kuper, modern futbolun hayranlık uyandıran portrelerinin peşine düşmüş, "Futbolcular", "Menajerler" ve "Diğer Bazı Futbol Adamları" başlıklı üç ana bölümden oluşan kitabında ilgiyle okunan makaleler sunmuş, bilgiler vermiş.

"Onlar hakkında bir şeyler okumaya değer. Öncelikle onlar zamanımızın kahramanları. Hepimiz onların yerinde olmak istiyoruz. Onları daha iyi anlamak istiyoruz" diyen Kuper, 1997'den başlayan yazılarıyla, Johan Cruyff'dan Cristiano Ronaldo'ya, Edgar Davis'ten Didier Drogba'ya, Lothar Matthaus'tan Dirk Kuyt'a, Alex Ferguson'dan Jose Mourinho'ya, Andres Iniesta'dan Zinedine Zidane'a kadar yıldızlarla dolu, parlak bir yelpaze açıyor önümüzde. Hemen belirtelim kitabı oluşturan her bölüm, aralarında "Financial Times", "Observer", "The Times", "Hard Gras" gibi önemli yayınların bulunduğu bir dizi gazete ve dergide okurla buluşmuş.

Oldukça zengin bir içeriğe sahip bulunan, "futbol okuma ve düşünme keyfi" içeren kitabın ilk problemi de buradan başlı-

yor aslında. "Futbol Adamları"nda okuduğumuz her şey, doğal olarak dergi mantığına göre, görsel unsurlarla desteklenecek biçimde hazırlanıp kurgulanmış ve kitapta tek bir fotoğrafa bile yer verilmemesi ciddi bir sorun yaratıyor. Örneğin Ronaldo ya da Drogba hepimizin zihninde bir görsel karşılığa sahip ama Bert Trautman ya da Bruce Grobbelaar için aynı şey geçerli değil. Dolayısıyla Grobbelaar hakkında bir dergide okuyacağımız yazı ile fotoğrafsız bir kitapta okuyacağımız yazı kesinlikle aynı heyecanı vermiyor. Kaldı ki Trautman'ın ön adının "Bert" mi yoksa "Bernd" mi olduğu konusunda bir karar verilememiş olması gibi tashihler de deyim yerindeyse keyif kırıyor.

Açıkçası, ne yazık ki özensizce hazırlanmış, bir Simon Kuper kitabı okumanın heyecanını baştan yok eden bir çalışma olmuş "Futbol Adamları".

Fazla uzatmadan bir iki örnek daha vermekle yetinelim... Kitapta "GDR" kısaltmasının açılımı "German Democratic Republic", yani "Alman Demokratik Cumhuriyeti" olarak veriliyor ve dipnotta "Almanya'nın Batı yakasına verilen isim" olarak açıklanıyor.

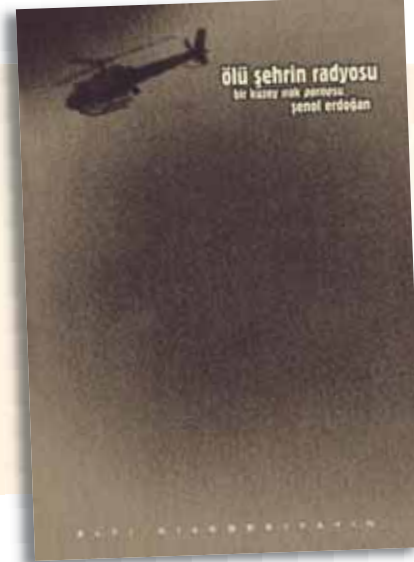
"GDR", kısaca Doğu Almanya olarak bilinen ülkeydi ve adı üstünde "batı"da değil, "doğu"da yer almaktaydı! Çevirmenin ve yayıncının bundan pek haberdar olmadığı üç sayfa sonraki (s.25) bir başka vurgudan da anlaşılıyor: "Doğu Almanya'da üniversiteye gitmesine izin verilmemiş. GDR'dense kovulmuş ve her şeyini kaybetmiş."

Şu cümleyi de okuyup anlamaya çalışın lütfen: "Futbolla ilgili fazla ıvır zıvır şey bilen futbolcularla ilgili komik bir şey olduğunu düşünen Edgar Davids, geçen sene bir ilkbahar akşamı Amsterdam'da kanal kenarındaki bir evde Jari Litmanen'i görse sırtırdı." (s.67)

Dileriz İthaki Yayınları kitabı yeniden gözden geçirir ve okurlara iştah kaçırmayan temiz bir edisyon sunabilir.

(Futbol Adamları, İthaki Yay., çev: Elif Nihan Akbaş, 400 s.)

Uzaktaydık, kayıtsızdık

Şüphesiz ki elimizdeki metne, ilk sayfasında tertemiz bir komando beresi ile gittiği dağlara hiç benzemeyen yeşillikte bir fon fotoğrafı ve bir asker günlüğü olarak bakmak söz konusu değil

DİLAN ÖZTÜRK
dilanozturk@gmail.com

Yazar Şenol Erdoğan: "Sonuçta herşeyi bir kenara bırakırsak bu sonuçta 'ben'im! Benim bir etiketim var. Bak, ben iki taneyim! Bir tane Şenol Erdoğan'ım, bir tane de altı kırkbeş Şenol Erdoğan'ım. Hatta bunun bir üçüncüsü de olmaya başladı bir de 'Underground Poetix' Şenol Erdoğan'ım" diyor bir röportajında; sahiden de 27 Nisan 1977 İstanbul doğumlu yazarın birden çok sıfatı var; yayıncı, editör, yazar ve şair.

"Ölü Şehrin Radyosu, Bir Kuzey Irak Pornosu" da yine yazarın editörlerinden olduğu Altı kırkbeş Yayınları tarafından basılmış bir başka kaybedenler kulübü tribi olarak karşımıza çıkıyor.

Kadıköy'ün Akmar Pasajı'ndan daha doğuya Kuzey Irak'a; kendinden daha doğuya, içine yolculuğun izlenimleri, uzaktan gelerek, kayıtsızlıktan geçerek; içinde gidebilecek bir yer bulamayıp ölüm için yaşamın sonunun gelmesi gerekmediğini anladığı bir yerden, bir zamandan kifayetler, kifayetsizlikler...

Yazar askerlik hizmetini geçirdiği Hakkari Şemdinli'de onu bir daha hiç eskiye dönemeyeceği şekilde değiştiren, on beş yıldır içinde tuttuğu bu yumruyu, sırtında taşıdığı bu ağırlığı şairin yazmasaydım ölecektim deyişi gibi yazmak biçiminde haykırıyor.

Şüphesiz ki elimizdeki metne, ilk sayfasında tertemiz bir komando beresi ile gittiği dağlara hiç benzemeyen yeşillikte bir fon fotoğrafı ve bir asker günlüğü olarak bakmak söz konusu değil; daha ziyade "o dağlar o renkte değildi işte ben bildim de anladım sanmışım, anlamak değilmiş, ben baktım da kayıtsız kalabilecek kadar uzaktan bak-

mışım" deyişi, serzeniş:

"Defterini çıkartıp, 'O köylerin adını bile bilmezdim, ölen adamın adını bilmezdim, öldürülen adamın adını bilmezdim, kayıtsızdı herşey, kayıtsızdık,' diye yazıyor.

"Kayıtsızdık, biz yoktuk, ölülerimiz yoktu. Ölüm başkaları içindir. TV kanalları, gazeteler ve sersem aileler içindir. Ölüm; ölen öldürülen için yoktur, hiç olmamıştır."

Yazarın tuhaf, saçma, komik, bağıntısız satırlarının arasında tam kayboldum derken tek bir satırla bu kez metin buluyor insanı, ilahi dedirtiyor bazısı: "Köşede bir taşın üzerinde tanrının altını değiştiriyor gençten bir kadın"; bulma beni bırak kaybolayım dedirtiyor bir diğeri; "sonu gelmeden biter kıs". "Ölü Şehrin Radyosu" yerli yerinde alıntılarla zenginleşmiş, bu, her yazarın aynı zamanda ve hatta yazarlığından öte iyi bir okuyucu olduğunu/olması gerektiğini bir kez daha hatırlatıyor.

Şenol Erdoğan bu kendine kapalı metinde, düşündüğü, konuştuğu gibi yazıyor, dil kemiksiz fakat zaman zaman anlamı güçlendiren, sert bir tokat gibi yüze çarpmasına, kayıtsız kalınamamasına yardımcı olurken, bazen argo her yerini sarıymetnin; yabancı kelimelerin aşırı kullanımı ise metnin Amerikanvari üslubunu daha da kuvvetlendiriyor, belli noktalarda bir çeviri metin okunduğu hissini uyandırıyor.

Kitap Altı Kırkbeş'in sağlam okurlarının beklentilerini karşılar mı bilmez ama okumadan da buna karar verilemeyeceği ortada.

(Ölü Şehrin Radyosu / Bir Kuzey Irak Pornosu), Şenol Erdoğan, Altı kırkbeş Yayınları, 128 s.)

Şiir tadında, öykü adında karalamalar

“Biraz Kuşlar, Azıcık Allah”, adından da anlaşılacağı gibi, çocuksu cinliklerle dolu ama yazınsal derinlikleri olan bir ilk kitap... Gökhan Yılmaz'ın, dili bir oyun hamuruna çevirdiği, yineleme ve yankılamaya dayalı sessel çağrışımları kovalayarak anlam ürettiği öykülerden oluşuyor

MELİS YALÇIN
melisyalcin89@hotmail.com

Kitabı elime alınca içimi bir kıskançlık bürüdü. Bazen olur bu, yazmak isteyip de yazamayanlarda ve hatta bazen de yazanlarda. Özellikle şiirsel bir dil söz konusuysa ve bir de yazar benim kadar gençse. Ne yapalım bu da bizim işin cilvesi. Aklıma varoluşçuların sonuncusu Milan Kundera'yla filozof-devlet adamı Vaclav Havel arasındaki gerginlik geldi böyle olunca. Türk okuru, Çekoslovakya'nın yetiştirdiği bu iki ismi Türkçe'ye çevrilen kitaplarından da tanıyor. "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" kitabının yazarı Milan Kundera'nın komünizm yıkıldığı halde ülkesine dönmeyip Paris'te yaşamaya devam etmesi dedikodulara yol açmış. Bunlardan en bilineni ise Kundera'nın komünizmin yıkılmasından sonra Çek halkınca “en büyük kahraman” olarak davet edilmeyi beklemesiymiş. Ama bu davet bir türlü gelmemiş. İşin bir de eski Cumhurbaşkanı Vaclav Havel'le ilgili kısmı var, kendisi de yazar Havel de bu alanda en büyük kahraman olduğunu düşünmüş, böylece Kundera'nın dönüşünü yeterince teşvik etmemiş. Eh işte, insan Milan Kundera da olsa, Vaclav Havel de kıskanmaktan ve kıskanılmaktan kaçamıyor.

Elime aldığım kitaba gelirse: İlk kitabı “Biraz Kuşlar, Azıcık Allah” Yapı Kredi Yayınları'ndan yayımlanan Gökhan Yılmaz genç ve idealist bir yazar. 1987'de İstanbul'da doğan Yılmaz'ın öyküleri Lacivert, Öykü Teknesi, Melantis, Kül Öykü, Dergah, Yenyazı, Özgür Edebiyat, Kitaplık, ve Notos gibi edebiyat dergilerinde yayımlanmış. MSGSÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitiren iki yıldır lise öğretmenliği yapıyor.

“Biraz Kuşlar, Azıcık Allah”, adından da anlaşılacağı gibi, çocuksu cinliklerle dolu ama yazınsal derinlikleri olan bir ilk kitap... Gökhan Yılmaz'ın, dili bir oyun hamuruna çevirdiği, yineleme ve yankılamaya dayalı sessel çağrışımları kovalayarak anlam ürettiği öykülerden oluşuyor. Yazınsal göndermelerdeki keskin ironi, tam uç verdiği yerde öykülemeyi reddeden, kurmacayı sabote eden anlatım metne bambaşka katmanlar ekliyor. Oyunbaz bir dil, zekice karikatürize edilmiş kişiler, kıvrak bir anlatım... Öykücülüğümüze kendine özgü bir yaklaşım getiren genç bir yazar... (Tanıtım bölümünden)

“...seslendim döndü baktı korkmuştu ben öykücüyüm dedim öyküler yazıyorum ve bilirsiniz antoNÇehov bir atlet olsaydı hangi rekoru kırardı içses bir yazarın radarları hep açık olmalıdır siz benim hayalimdeki öykü kahramanınızın bana düşündürten şey siyah topuklu ayakkabılarınızın topuğunun parlak cilasıdır elbette ilginç ben ilginç bir yazarım sizi tanımak ve tanıdıkça yazmak istiyorum evetevetevet kesinlikle siz benim ideal kahramanınızın gregoRSamsa ile bile evlendirebilirim sizi nasıl yardımcı olabilirim...”

Genç yazar bir söyleşide ilk kitabıyla ilgili şunları söylüyor: “Her yazar yazmaya ilk kitaptan başlıyor. İkinciden başlayana hiç görmedim. İlk kitapları severim, hızlı olurlar. Benimki de öyle oldu sanırım. Öykü dili, hâlâ uzlaşmadığım, düşündüğüm bir şey. Uzlaşmak da istemiyorum. Dedim ya, öykü ele avuca gelmez bir şeyse eğer, dili de öyle olmalı, olabilir. Önemli olan dilin hâkimiyetine girerek ona hâkim olmak.”

(Biraz Kuşlar, Azıcık Allah, Gökhan Yılmaz, Yapı Kredi Yayınları, 152 s.)

KİTAPTAN

Annemin vakti geldi. Yine. Ağlamayı başaramayınca. Geldi ve durdu şakaklarında öfke. Orada birikip yayıldı arkasına doğru. Gözlerinin altı şiş. Ağlamamaktan. Gözyaşları torbalastı. Damarları çatlak. Sıyrılacak yer arıyor nem. Annem katı bir duvar.

Dış kapıya açılan koridor doldu. Yine. Terlikler, ayakkabılar birikti eşige. Annem topladı onları. Bir çılgınlıkla. Artık bilinen çılgınlıkla. İçeri dolanların

sırası bile belli. Önce üst kattakiler. Sonra karşı bina. En son yabancılar. Annemin ölmesinden korkuyorlar. Sıra kendilerine gelecek çünkü. Biliyorlar. Sesler eve doluyor. Kendi sesimi kaybediyorum. Herkes konuşunca babamı duyar gibi oluyorum. Babamın gölgesi herkesten kaçıyor. Sesleri geçince babamı bulacağımı sanıyorum. Babam gölgesini de alıp arkalara doğru ilerliyor. (Bebekrizantem adlı öyküden.)

Dip dalgasına milliyetçi katkı: Kartal Gözüyle Milliyetçilik

Cazim Gürbüz'ün kitabı, antiemperyalist ve tam bağımsızlıkçı ulusal cephe içinde mücadele eden ve milliyetçi kökenden gelen bir aydının önemli bir çalışması olarak okunmalı

BARIŞ DOSTER

Cumhuriyet'in tasfiye edildiği, rejimin değiştiği, sınırların değişmek üzere olduğu, üstelik bunun da anayasayla yapıldığı günlerden geçiyoruz. Kabul etmek gerekir ki, ABD destekli 12 Eylül 1980 darbesi, darbeyi izleyen günlerden başlayarak gelinen noktada, tam anlamıyla hedefine ulaşmış bulunuyor. Kavram kargaşası en üst düzeyde yaşanıyor. Ve dönecek solcu, eski ülkücü, ılımlı İslamcı, diğer bir deyişle Amerikan İslamcısı bereketine tanıklık ediyor Türkiye.

Ancak sürece direnenler de var. Ezber bozanların sayısı da artıyor. Namuslu şekilde, yiğitçe, mertçe kafa tutanlar da az değil. Yurttaş oldukları için ve yurttaş duyarlılığıyla, üzerlerine vazife olmayan işlere de karışan, kafa yoran insanlarımız da çok. Cazim Gürbüz de bu yurttaşlardan biri, sağlam bir Cumhuriyet çocuğu. Daha önce yazdığı “Kartal Gözüyle Laiklik” adlı kitaptan sonra bu kez de “Kartal Gözüyle Milliyetçilik” (Asya Şafak Yayınları, İstanbul, 2012) adlı çalışmayla önemli, güncel bir konuya parmak basıyor.

Gürbüz, bir milliyetçide olmazsa olmaz olan şu özelliklere sahip: Olaylara yerli, milli bir gözle bakıyor. Tarih, toprak, kültür şuuru var. Ve antiemperyalist. Bu temel özelliklere sahip olduğu için de, milliyetçiliğin tanımını, tarihini, evrimini, unsurlarını, sacayaklarını doğru temellendiriyor. Kimi yaklaşımlarına katılmasanız bile, samimiyetiyle, yurtseverliğiyle sizi kavıyor. Zaten gerçeklerle hesaplaşırken de, içinde yetiştiği hareketin yaptığı yanlışları bir bir sıralıyor, acımasızca eleştiriyor. “Yansızlık, tarafsızlık, nesnellik, bilimsellik, objektiflik” yaftalarının arkasına sığınarak vahşi kapitalizmin, post modernizmin, liberalizmin, emperyalizmin değirmenine su taşıyanlara gerekli yanıtları veriyor.

Gürbüz, tarihle kültür, ekonomiyle hukuk arasındaki bağı yetkinlikle kuruyor. Son olarak 12 Eylül 2010 tarihli anayasa referandumunda ve 2011 genel seçimlerinde bir kez daha görüldüğü üzere, ümmetçilikle milliyetçiliğin iç içe geçirilmesi, aynı zamanda eritilmesi çabalarına sert eleştiriler yöneltiyor. Bu çabanın Müslümanlıkla da milliyetçilikle de ilgisi olmadığını, emperyalizmin ekmeğine yağ sürdüğünü vurguluyor. Ümmetçiliği, çok hukukluluğu, çok kültürlülüğü milliyetçiliğin ve ulus devletin düşmanları olarak sıralıyor. Laiklik ve bağımsızlık olmadan milliyetçiliğin de olamayacağı altını çiziyor. Milliyetçiliğin tarihi, kültürel yönleriyle olduğu kadar,

iktisadi ve toplumsal yönleriyle de ilgileniyor. Toplumsal bütünleşmenin üzerinde önemle duruyor.

Atatürk'ün millet ve milliyetçilik anlayışını kıskançlıkla sahiplenen Gürbüz, bu konuda kitabında zengin bir kaynakça da kullanıyor. Millet ve milliyetçilik hakkındaki farklı görüşleri, kuramları sıralarken (metafizik kuram, sosyalist kuram, psikolojik kuram) Türk- İslam sentezcileriyle, Türk- İslam ülkücüleriyle, Nizamı Alem kadrolarıyla polemiklere de giriyor. Bu bağlamda, Kabaklı'yı, Arvası'yı, Necip Fazıl Kısakürek'i yerli yerine oturtuyor. Aleviler ve Türk milliyetçiliği hakkındaki fikirleri de çok berrak. “Osmanlılık” olarak algılanan, ABD destekli dincilikle aynı çizgiye savrulan, Türk dünyasındaki gayrimüslim unsurları göz ardı eden, mezhep temelli milliyetçilik anlayışını eleştiriyor. Şemsettin Günaltay ve Nurettin Topçu hakkındaki

cesur saptamalarıyla dikkat çekiyor. Bu bağlamda 27 Mayıs'ı yapan kadronun içinde yer alan ve devamında Türkeş'le birlikte siyaset yapan Muzaffer Özdağ'ın MHP'den kopuş sürecini özetlerken, hem milliyetçilik ile ümmetçiliğin bağdaşmayacağını bir kez daha vurgulayarak, tarihten örneklerle kanıtıyor hem de ülkücülere önemli mesajlar veriyor.

Gürbüz, ülkücü kökenden gelip iktidar saflarına katılan Vedat Bilgin, Nevzat

Kösoğlu, Mümtazer Türküne gibi isimlerle CHP'de siyaset yapan Sencer Ayata, Faik Öztrak, Hurşit Güneş gibi isimlerin gerçekte aynı safta olduklarını çok doğru bir şekilde saptıyor. Hepsinin Batıcı, liberal, sivil toplumcu, küreselleşme hayranı olduklarını, kamucu, toplumcu, ulusalcı, halkçı Cumhuriyetle aralarına mesafe koyduklarını vurguluyor. Hiçbirinin antiemperyalist olmadığını, ABD'ye kafa tutmadığını altını çiziyor. Kısacası, büyük resmi ortaya koyuyor.

Cazim Gürbüz'ün kitabı, antiemperyalist ve tam bağımsızlıkçı ulusal cephe içinde mücadele eden ve milliyetçi kökenden gelen bir aydının önemli bir çalışması olarak okunmalı. Değerli ustam Attila İlhan'ın “dip dalgası” diye tanımladığı, “parola: vatan, işareti: namus” diye özetlediği, “yıldız, hilal, kalpak” sacayağı üzerinde oturttuğu cephenin aydını olan Gürbüz, bizlerin yıllardır savunduğu solcu olmayan ulusalcılığın da, ulusalcı olmayan solculuğun da başarılı olamayacağı tezini, bir başka açıdan ele alıp, farklı bir yoldan haklı çıkarıyor.

(Kartal Gözüyle Milliyetçilik, Cazim Gürbüz, Asya Şafak Yayınları, 533 s.)

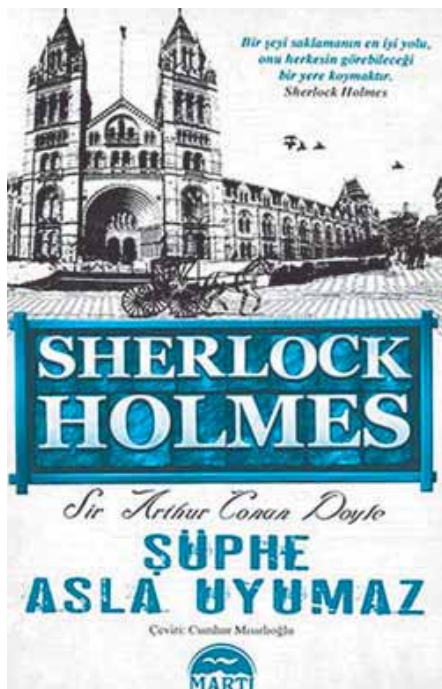
Gerçek kaçır, Sherlock Holmes kovalar

Yazar Doyle, "Uzun zamandır ilkelerimden biri, en küçük şeylerin en önemliler olduğudur" der. Küçük ayrıntıları keşfederek büyük varsayımlara ulaşabilmektir Holmes'un da marifeti. Küçük emareleri ve izleri, tablonun genel görünümünü içinde, bir hikaye oluşturacak şekilde bir araya getirir

TUNÇ AKKOÇ
akkocetunc@gmail.com

"İnsan ruhunun icat edebileceği herhangi bir şeyden çok daha bitmez tükenmez tuhaflıktadır hayat. Gerçekte hayatımızın yalın ve tabii olan meselelerini, biz tasavvur etmeyi bile göze alamazdık." Okuyucuya ilk bakışta inanılmaz gibi görünen, şaşırtıcı ve sarsıcı olayların anlatıcısı Arthur Ignatius Conan Doyle, eserlerinin ve yarattığı karakterlerin gerçekçi yönüne veciz bir şekilde işaret ediyor. Yapıtlarında ne doğüstü yeteneklere sahip kahramanlara yer vardır, ne de mantıkla açıklanamayacak olaylara.

Nitekim Sherlock Holmes figürü o kadar gerçekçi kurgulanmıştır ki, meşhur dedektifin aslında gerçek hayatta yaşamış olduğu algısı bugün bile tüm dünyada efşanevi varlığını sürdürüyor. Toplam 56 kısa hikayeden ve dört romandan oluşan Holmes'un serüvenleri 50'nin üzerinde dile çevrildi ve yayınlandı. 19. yüzyılın son yıllarında ve 20. yüzyılın başlarında İngiltere'de özel dedektiflik yapan Sherlock Holmes'u yaratırken Doyle, Edgar Allan Poe'nun karakteri C. Auguste Dupin'i model almıştı. Öte yandan öncüllerinden farkını ise 1927'de yapılan bir röportajda şöyle dile getiriyor: "Boş zamanlarımda dedektif hikayeleri okurdum. Demode bir tarzda yazılmış olduklarını görmek beni çok rahatsız ederdi. Görünüşe göre dedektif her zaman bir çözüme ulaşıyordu. Ya tesadüf eseri, ya da nasıl olduğuna hiç değinilmiyordu. Bu beni düşündürüyordu. Çıkarımlarını nasıl yaptığına dair bir açıklama

isteniyor gibi geliyordu bana. Bunun üzerine, bilimsel yöntemleri dedektiflik çalışmasına dahil etme fikri bende oluştu."

SIR DR. ARTHUR CONAN DOYLE

1859 İskoç doğumlu olan Arthur Conan Doyle, Edinburgh Üniversitesi'nde tıp öğrenimi gördü ve 1882'de Portsmouth'ta hekimliğe başladı. Odasında hasta beklerken hikâyeler yazan Doyle, hocası Dr. Joseph Bell'in sıradışı diyagnostik yeteneklerinden çok etkileniyordu. Sonraları Sherlock Holmes'un maceralarını ithaf ettiği Dr. Bell ile Holmes'un çalışmalarını benzetmesi ilginçtir: "Dr. Bell hastalıkları nasıl inceliyorsa, kahraman da suçları öyle inceliyordu". 1896 yılında Güney Afrika'da İkinci Boer Savaşı'na bizzat da katılan Doyle, Birleşik Krallık'ın bölgedeki idaresine yönelik eleştirilere cevaben bir propaganda kitapçığı yazdı. Bunun üzerine 1902 yılında şövalye ilan edildi ve "Sir" ünvanını aldı. 1. Dünya Savaşı'nda oğlu Kingsley'in ölümünden ve karısını da kaybettikten sonra gerçeküstücülüğe yönelen Doyle, 1930 senesinde hayata veda edene kadar şaşırtıcı biçimde mistik düşünceleri telkine girişti.

DEDEKTİFİN BİLİMLE BULUŞMASI

Meşhur dedektif Sherlock Holmes, Londra'da Baker Street 221b numaralı adreste arkadaşı Dr. Watson ile oturur. Tek tek kişilerden gelen çok sayıda müracaatı ve Scotland Yard'ın taleplerini burada değerlendirirler. İş alırken, yani teklifler arasında tercihte bulunurken, Sherlock Holmes'un ölçüsü asla para veya maddi kazanç olmaz. Özellikle ona ilginç gelen, hayal gücüne hitap eden, onun sınırlarını zorlayan, dehasına meydan okuyan ve dramatik öğeler içeren vakaları üstlenmeyi hep tercih eder. Konular çok çeşitlidir. İnsanlar arası sorunlar, gizli örgütler, çeteler, kriptolar, soygunlar, kayıp insanlar, tehdit ve şantaj, cinayet, devlet sırları... Dr. Watson, hikayelerin hemen tamamında anlatıcıdır. Kendisi de tıpçı olan Doyle ile özdeşleşen bir karakterdir Watson.

Sherlock Holmes'un çalışma tarzı, ayrıntıya odaklı gözlem yapma ve mantık yürütme yoluyla çıkarımlarda bulunmaya dayalıdır. Analitik ve rasyonel düşüncenin temsilcisi konumundaki Holmes, hakikati bulma hedefinden asla sapmaz: "Veri elde etmeden teori üretmek büyük bir hata. İnsan gerçeklere uysun diye teoriyi değiştireceğine kaçınılmaz olarak gerçekleri değiştirmeye başlıyor." Şüphesidir ve sorgular. Verilerin doğruluğunu sürekli sınırlar. Kolay kolay yanıltılmayacak

ve aldatılmayacak kadar uyanıktır.

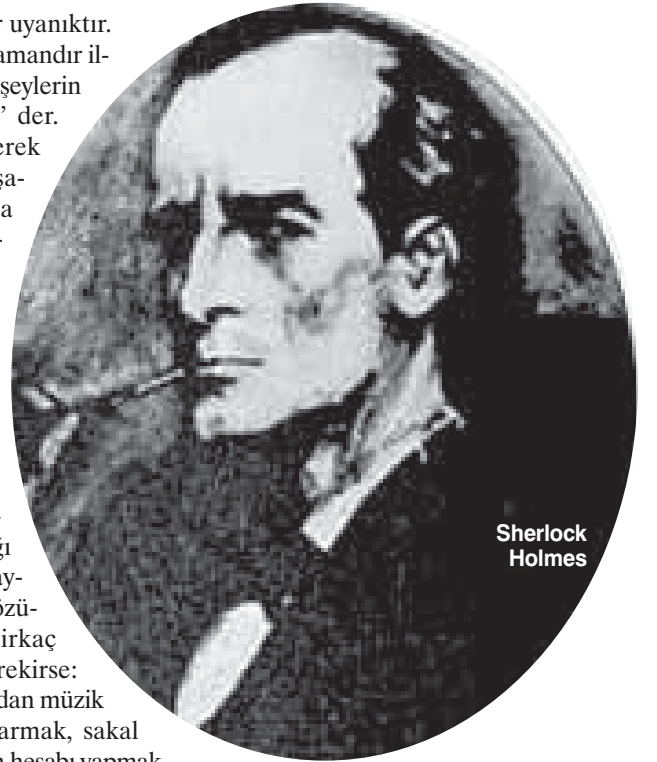
Yazar Doyle, "Uzun zamandır ilkelerimden biri, en küçük şeylerin en önemliler olduğudur" der. Küçük ayrıntıları keşfederek büyük varsayımlara ulaşabilmektir Holmes'un da marifeti. Küçük emareleri ve izleri, tablonun genel görünümünü içinde, bir hikaye oluşturacak şekilde bir araya getirir. Hayal gücü çok yüksektir, hafızası kuvvetlidir. Zihninde elemeye tabi tutacağı alternatif senaryoları her zaman kurgulamıştır. O yüzden aradığı ve adeta peşinde olduğu ayrıntıyı hep bulur, yoksa gözüne rastgele çarpmaz. Birkaç küçük örnek vermek gerekirse: Kütlesmiş parmak uçlarından müzik icra edildiği sonucuna varmak, sakal uzunluğu üzerinden zaman hesabı yapmak, ön tekerleğin izinin üzerinden geçenin ve onu silen arka tekerlek olduğunu bilecek bisikletin hangi yöne gittiğini tespit etmek... Olay yeri incelemesini önemseyen Holmes, olay anındaki koşulların orijinal hali muhafaza edilmediği zaman da çok kızar.

Sherlock Holmes'e göre tesadüfler değil, ancak analizler vakaları çözebilirdi. Arthur Conan Doyle'un da tabiriyle: "science would take the place of chance." Doğa bilimlerinde sahip olduğu birikimi ve arkadaşı Watson'un da tıp alanındaki yetenekleri, Holmes'un çalışma tarzının en büyük üstünlüklerindedir. Olayları çözmek için "deney" yoluna bile başvurur Holmes. Olay anında yaşananları uyarlayarak ve uygulayarak sonuçlara ulaşır. Örneğin cinayeti işlemiş olan adamın nasıl bir cüseye sahip olduğunu tespit etmek için saatlerce zipkinla atış talimleri yapabilir. İnanılması güç, bilmece gibi olaylar mantık yoluyla çözümlenince, okurun bilimsel düşünceye olan güveni de artar.

Titiz, pratik, etkili çalışma tarzının, hızlı düşünme yeteneğinin ve keskin zekasının yanı sıra, duygusal yönleri de vardır Sherlock Holmes'un. Mizah anlayışı, duyarlı yapısı, sıkça öfkelenmesi, müzik sevgisi gibi. Çözüm yollarını bulmaya başlarken da birden heyecanlanır, neşelenmeye başlar Holmes, çocuk gibi.

HOLMES'UN DÖNÜŞÜ

Arthur Conan Doyle 1891'de annesine yazdığı mektupta, "Holmes'u öldürmeyi düşünüyorum. Hikâye bitsin gitsin istiyorum.

Aklımı daha iyi şeylerden çeliyor" der. 1893'de yayınlanan "Son Sorun" isimli hikâyede, Holmes ve ezeli düşmanı Profesör Moriarty İsviçre'de Reichenbach şalesinden birlikte düşerek ölüyorlardı. O zamana kadar hikayeleri yayımlayan The Strand Magazine birden 20 bin abone kaybeder. Londra'da yas havası oluşur, insanlar Sherlock Holmes'un anısına siyah kravat ve kol bandı takarlar. Karakterin ölmesine isyan eden okurlara kulak vermek zorunda kalan Doyle, Sherlock'u tekrar hayata döndürür.

1905 yılında "The Return of Sherlock Holmes" başlığıyla okura sunulan kitap 12 hikaye içerir. Martı Yayınları "Şüpheli Asla Uyumaz" başlığı ile bu kitabı yayımladı. Kitapta yer alan, "Boş Ev" isimli ilk hikâyeye ile Sherlock Holmes geri dönüyordu. Hikâyede verilen açıklamaya göre uçurumdan sadece Moriarty düşmüştür. Holmes, baritsu denen Japon güreş tekniğini uygulayarak kurtulmuştur, fakat diğer tehlikeli düşmanlarından bir süre korunmak için, kendisini ölmüş gibi göstermiştir. Kardeşi Mycroft'un yardımıyla Sherlock Holmes firar etmiştir. 3 sene boyunca Floransa, Tibet, İran, Mekke, Hartum ve Fransa'da bulunmuştur. Şimdi aniden dostunun karşısında belirince Dr. Watson şaşkınlıktan bayılır. Ve macera kaldığı yerden devam eder...

(Şüpheli Asla Uyumaz – Sherlock Holmes, Arthur Conan Doyle, Martı Kitabevi, çev. Cumhur Mısırlıoğlu, 432 s.)

Aykırıya sarılmak: Kategorilere direnen kategoriler

“Toplumsal yaşamdaki her şey aslında politiktir; niyet ya da önemin her inkârı etnoloğun eleştirel bakışı için derin kuşkular barındıran, bu nedenle de zengin bir kaynaktır... Tüm antropoloji özünde politiktir. Toplumsal ilişkilerin en yereli, sözgelimi akrabalık grubu içinde ya da küçük bir toplulukta cinsiyetler arasındaki güce dair iddialarla aşılmalıdır. Aynı bir kategori olarak politikaya odaklanma çağrısı, politik uzmanlık düşüncesini halihazırda gücü elinde tutanların ayrıcalığı olarak yeniden yaratmaktadır”

CENK ÖZDAĞ
ozdagcenk@hotmail.com

“Büyük Anlatılar” (İdeolojiler, millet ve halk mitosları, dinlerin hayatın bütününe sarılan düzenlemeleri vb.) son bulmuş. Lyotard’ın bu ünlü kavramı, “Büyük Anlatı” anlatısı, gündelik dile “sağ – sol bitti”, “her şey politika değil”, “bir etkinin birden çok nedeni vardır ve politika bunlardan yalnızca biridir” türünden sözlerle yerleşmiş durumda.

Gündelik dil ve gündelik hayat söylendiği denli çok bileşen içermekte ve karmaşık olmasına karşın belirli bir “bütünlüğü” yokmuş gibi görünmektedir. Gündelik hayatta karşılaştığımız bütünlük örnekleri öznelere bağlı olarak kendini göstermektedir: şu kişinin hayatı, şu ailenin geçimi, şu mahallenin yapısı... Böyle bakıldığında “bütünlük” denilen şeyin ne denli kurgusal olduğu görülmektedir. Pozitivizmin yeniden yükselişi ve Hegel – Marx gibi filozofların bütünsel yaklaşımlarının hedef alınmasıyla birlikte böylesine kurgusal yaklaşımlardansa “istisna”lara, “aykırı”lıklara, “ayrım”lara odaklanan ve “Büyük Anlatı”ları sürekli olarak sarsmaya çabalayan çalışmalar bilimsel yazını ele geçirdi. Bu türden çalışmaların sıkça ortaya çıktığı dalların başında Antropoloji, özel olarak da Sosyal Antropoloji gelmektedir. Bu nedenle bu yazıda, yakınlarda Michael Herzfeld’in “Antropoloji: Kültürde ve Toplumda Teorik Uygulama” adıyla Türkçeleştirilen ve Bülent Toksöz tarafından çevrilip Say Yayınları tarafından yayımlanan kitabının üzerinden ilerleyeceğiz.

MAHALLE BASKISI VE ŞİDDET

Belirli bir zaman ve mekanda yaşayan somut kişiler, varoluşlarını içerisinde buldukları somut koşullarda kazanırlar. Bu somut koşullar gerçek kişiler üzerinde tanımlayıcı, düzenleyici ve sınırlandırıcı bir işlevde bulunurlar. Bunun politik ve kültürel yansıması, çoklarınınca “mahalle baskısı” denen olguya yol açar. Mahalle baskısından daha da gerçek ve asli olan bu koşullama ve yapılandırma toplumsal şiddetin en somut halidir. Bu türden bir şiddetin kaynağı üzerine yapılan araştırmalar antropologlar ve sosyal psikologlardan (bunların yanı sıra evrimsel psikologları da unutmamak gerekir) gelmektedir. Bunların başında, belki de en yalını ve en popülerleri Zimbardo’nun kötülüğün kaynağını sorguladığı “Lucifer Effect” adlı çalışması gelmektedir. Bu ve benzer çalışmalarda kötülüğün kaynağı mülkiyet ve otorite olarak belirlenmektedir. Antropoloji işte böylesi bir şid-

det ortamında otantik olanın izini sürer, ayrımlara odaklanarak şiddetten, toplumsal projelerden bağımsız olarak üzerinde çalışılan topluluğu ele almaya çalışır. Bu yönüyle de modernin makyajını temizlerken altta kalan toplumsal yapı üzerinde işleyen bir fail ve bir proje bulamadığından şiddeti ve baskıyı modern olana yükler. Antropolojinin “arzu nesne”si ulaşamayan bir otantiklik olarak kalır: kategorileştirilemeyen bir “kategoriler yığını”, aralarında bütünlük kurulamayan bir “aykırılar kümesi”, bu küme üzerinde etkide bulunan bir “etkenler listesi” vb. Böylesi bir yaklaşımda eklektisizm kaçınılmazdır ve hemen yardımcı istenir. Marx, Durkheim, Hegel gibilerinin yaklaşımlarındansa bağlantısız ilkeler ve etkenler seçilen somut olaylarda birbirine bağlanır.

KIMSELERE VARMAYAN NESNELİK

Çağımızın etkilenmemiş, saf, otantik nesne arayışının saplantı boyutlarına vardığına şüphe yok. Böylesi bir ortamda ideolojiszleştirme, iktidarsızlaştırma girişimi olumsuz bir şekilde tanımlanan bir nesnel alan yaratır. İslam filozofları nasıl benzer bir şekilde Tanrı’yı benzemezliğiyle ve aşkınlığıyla tanımlıyorlardı. Bu açıdan bakıldığında Antropolojinin “nesnellik” tanımladığı, aşkınlığı, ulaşılabilir hale getirdiği ve dolayısıyla O’nu imkansız bir hale getirdiği açıktır.

Böylesi bir çaba, esasında, olumlu bir kavrayışa olumsuzlama ile yönelmektedir. Nesne olarak kendini göstereni yoklayarak onun ardındaki gerçekliğe ulaşmaya çalışılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Sokratik yöntemle benzerlikler görülmektedir. Bu çabayı, yazar “kavgacı orta yol” biçiminde dile getiriyor. Çeşitli etkilerden ve sapmalardan uzak kalarak nesnellige, gerçekliğe uygunluğu hedefleyen bir projeye göndermede bulunma amacıyla “orta yol” ifadesi benimsenmiş. Kendi dilinden aktarırsak: “Bu orta yol, hepsinden öte gerçekliği oluşturmanın herhangi bir, egemen, tek temsilini reddederek gerçekliği kavramaya çağrıdır”.

Yukarıda alıntılanan epistemolojik (bilgi kuramsal) ve metodolojik (yöntembilimsel) yaklaşım politik tutumu da açığa çıkarılmaktadır. Böylesine bir epistemoloji “totalitarizm”e karşı liberal açık toplumla adem-i merkezietçi yaklaşım arasında gidip gelecektir. Bunu da yazar kendi ifadeleriyle dile getirmektedir: “Bu kitap bir kıskırtmadır, buyruk değildir. Antropoloji bu tarz bir öğretim sunar, bu nedenle de hiçbir kuralcı – resmi ideologlar, ekonomik modellemeciler, Batı

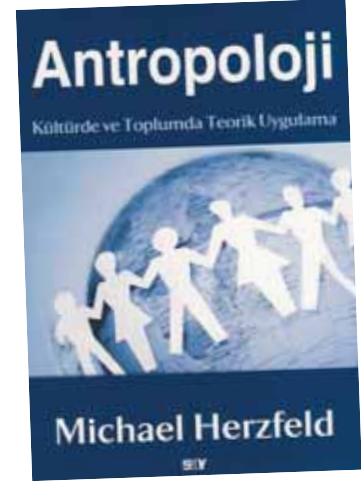
(veya diğer) kültürel egemenliğin şampiyonları – tarafından onaylanmamaktadır”. Yazarın ve andığı bilim insanlarının çabaları ve niyetleri elbette yukarıda anılan politik tutuma hapsedilemez, zira aynı kişiler etnik otantikliğe sarılan milliyetçiliğe, Batı tipi standartlaştırıcı ve küreselleşmeci çokuluslu şirket egemenliğine de karşı çıkmaktadır. Fakat bu karşı çıkış liberal ideolojinin çerçevesini aşmamaktadır. Çok uluslu şirketlerin ardındaki tözsellik (emperyalist devletler ve aygıtlar), aşırı milliyetçiliğin ardındaki “sınıfsallık”, feodalizmi aşmaya çalışan BAAS tipi devrimciler hep bu yazar ve bilim insanlarının gözünden kaçmaktadır.

MEDYA ANALİZİYLE VARILAN “YENİ” NESNELİK VE SOMUTLUK ANLAYIŞI

Medya üzerine yapılan çalışmaların bir sonucu olarak üretici ve tüketici ayrımının yerini “medya katılımcıları” kavramları almış. Bu kavramsallaştırmanın bir sonucu olarak medyada etken rol alanın kimliği kaybolacağı gibi medyanın saf bir yansıtıcı olduğu sanısı da yitip gidebilir. Dolayısıyla iki yönlü bir sonucu olabilecek bu olan bu tür kavramsallaştırmalara aceleci yaklaşmamak gerekir. Benzer bir şekilde gerçekliğin toplumsal üretimine odaklanan antropoloji, nesnellik üzerine titrediği denli kendisi başlı başına “yeni” bir nesnellik ve somutluk anlayışına yönelmektedir. Özne ile nesnenin yaşamda birleşip birbirine etkilediği bir alan olarak pragmatik alanda birleşen özne – nesne ikilisinin zemini olarak yeni bir gerçeklik ve bu ilişkilerin birbirinden ayrılmazlığı olarak yeni bir somutluk anlayışının da benimsenmekte olduğuna şüphe yok. Bu konular özellikle “Politikalar”, “Medya” ve “Epistemolojiler” başlıkları altında işlenmektedir. Yazarın materyalist ve gerçekçi tutumunu kendi ifadeleriyle sunalım: “İnsan yaşamının tüm gözlemlenebilir yönlerinin maddi olduğu, bu kitabın iddiasında merkezi yer tutmaktadır. Gerçekliği yalnızca işaretler aracılığıyla bildiğimiz doğru olsa da, bu orada hiçbir gerçeklik olmadığı anlamına gelmez. Pragmatik bir yaklaşım, yaşadığımız gerçekliklerin “gerçekten orada” olamayabileceği şeklindeki varsayımsal olasılığı önemsiz olarak reddetmeyi gerektirir”

POLİTİKLIK VE APOLİTİKLIK

Antropolojinin ve genel olarak sosyal bilimlerin politiklik – apolitiklik sorununa yukarıda andığımız yeni nesnellik ve somutluk anlayışından hareketle daha da rahat değinebiliriz. Yazar burada hayatı, gündelik hayatı ideolojinin

ve politikanın en somut ürünü ve üreticisi olarak betimlemektedir. Böylelikle çalışma alanının karakterini ve görevini de buna uygun olarak serilmemektedir: “Tüm antropoloji özünde politiktir. Toplumsal ilişkilerin en yereli, sözgelimi akrabalık grubu içinde ya da küçük bir toplulukta cinsiyetler arasındaki güce dair iddialarla aşılmalıdır. Aynı bir kategori olarak politikaya odaklanma çağrısı, politik uzmanlık düşüncesini halihazırda gücü elinde tutanların ayrıcalığı olarak yeniden yaratmaktadır”.

Antropolojinin çalışmalarının egemenler tarafından kötüyü kullanılabileceğinin ve dahası kullanıldığının ayırında olan yazar, tam da bu konuda çokkültürcülüğü örnek vermekte ve Terence Turner’den alıntı yapmaktadır: “Terence Turner (1993), kültürün çağdaş çokkültürcülükte kendine özgü biçimde anlaşılmasının yani meta kültürünün ‘politik sevete dönüştürülebilir bir değerler kaynağı, dahili olarak grup birliği ve akıcılığının temelleri ve harici olarak diğer toplumsal grupların hükümetlerin ve küresel olanla ilgili genel düşüncenin desteklenmesi talepleri’ anlamına geldiğini belirtmektedir”. Bu süreci öznesiz bir ilerleyiş olarak değil aksine ardında bir özneyi zorunlu olarak taşıyan bir tasarı olarak gören yazar şu eleştirel ifadelerle yer verir: “Düzeni korumak, hem uygulamaya yönelik hem de kavramsal bir konudur. Kavramsal düzeyde düzeni kimin tanımlayacağı, ‘sınırları kim düzenler?’ sorusuyla başlar”. Bu açıdan bakıldığında öznesiz ve tasarısız süreçleri ortaya koymaya çalışan pozitivistlere ve mekanik materyalistlere somut bir yanıt veren yazar bu çabasını daha da somutluyor: “Çok kültürcülük her şeyden önce politik bir tasarıdır ve bu nedenle merkezi ve tartışmaya açık yerini ‘kimlik politikasında’ ve ‘kültür savaşlarında’ almaktadır.”

(Antropoloji, Michael Herzfeld, Say Yayınları, çev: Bülent Toksöz, 480 s.)

Kitap Antropolojinin temel dayanaklarını, çalışma tarzını, referanslarını, ilgilendiği konuları ve hedef aldığı yaklaşımları içermektedir. Kapsayıcılıkla derinliği birlikte başarmasının yanı sıra geniş bir kaynakçaya ve birikime de dayanan kitap şimdiden araştırmacılar için bir başvuru kitabı olacak gibi görünüyor. Dahası içerdiği geniş kaynakça ve terminoloji bilgisiyle sözü edilen konulara ilişkin daha geniş bir çapta bilgi edinmek isteyenlere rehberlik ediyor.

MECİT ÜNAL

HER BİRİ BİRER SAHTE PEYGAMBER...

Ölçmek için elde ne bir terazi, ne de bir zarar-metre var!

Günümüzde, Borges'in hikâyesindeki sahte peygamber ile gerçekteki sahte peygamber yer değiştirmiş durumda. Benim merak ettiğim, her biri gerçek birer sahte peygamber olan bütün bu Müslümanlıktan geçinenlerin peçeleri indirildiğinde ortaya çıkacak yüzün gerçekte kime ait olduğu

Yıllar önce, bir genel seçim sırasındaydım yanılmıyorsam. Her kesime aynı uzaklıkta ve aynı yakınlıkta bulunan bir dostun dükkânında seçimleri, olası sonuçları, Türkiye'yi bekleyen sorunları ve çözüm yollarını konuşuyorduk.

Tanımadığım, orta yaşlı, halim selim, Türkiye'nin sorunları üzerine düşünüp kafa yoran idealist bir kimse olduğu seçtiği sözcüklerden de anlaşılabilir eski bir ülkücü, ülkücülerini üçe ayırıyordu...

Dükkânın bulunduğu işlek cadde, seçimlere katılan partilerin propaganda araçlarından biri gidip, biri geliyordu. Her biri diğerinden fazla arabeskleştirilmiş siyasal şarkılarla çeşit çeşit slogan birbirine karışıyor, cadde hoparlörlerin kopardığı yaygara altında inliyordu. Vakit öğle üzeri olmalıydı ki, aklımda bir de bu yaygaraya, hoparlörleri birer ikişer susturarak geçici bir süre son veren güzel sesli müezzinin okuduğu ezan kalmış.

Müezzinin rast makamından okuduğu ezanı dinledik bir süre hiç konuşmadan. Müezzinin sesi, bambaşka bir yer yapıvermişti, az önce inleyen caddeyi. Bunun uzun sürmeyeceği belliydi de, hoparlörlerin bu denli kısa sürede silkinip tekrar yaygaraya başlayacaklarını hiç ummamıştık.

Halim selim adam, sözü bıraktığı yerden tekrar aldı ve...

"Ülkücüler üçe ayrılır," dedi; "1- Ülkücüler, 2- Ülkücü geçinenler, 3- Ülkücülükten geçinenler..." Gazetelere yansıyan haberlerden örneklerle de bu tezini doğruluyordu. O an bu sınıflamada, benzer koşullarda benzer şeyleri yaşayanların benzer sonuçlara varacağı yasanını hatırladım ve aradığımız çözüm yollarının bu yasanın hükümlerinden geçmek zorunda olduğunu keşfettim.

FORMÜLÜN EN BÜYÜK DOĞRULAMASI

O sınıflama, bizim yıllar yıllar önce yaptığımız şu sınıflamaya ne kadar da benziyordu: "Devrimciler, devrimci geçinenler, devrimcilikten geçinenler..."

"Cumhuriyetçiler, cumhuriyetçi geçinenler, cumhuriyetçilikten geçinenler", "laikler, laik geçinenler, laiklikten geçinenler" ya da "gazeteciler, gazeteci geçinenler, gazetecilikten geçinenler", veya "şairler, şair geçinenler, şairlikten geçinenler" yahut "sendikacılar, sendikacı geçinenler, sendikacılıktan geçinenler" "aydınlık, aydın geçinenler, aydınlıktan geçinenler": Toplumsal, siya-

sal, kültürel, ideolojik, etik, hatta mesleki birçok alanda da geçerli, şaşmaz bir terazi, yanılmaz bir formül.

Bu formülün en büyük doğrulaması ise, her gün birçok örneğini yaşadığımız şu sınıflama olsa gerek: "Müslümanlar, Müslüman geçinenler, Müslümanlıktan geçinenler".

İNCİL'İN, ZÜNNARIN, İBADETİN SIRLARI

Yine de her durumda Müslüman geçinenlerin topluma çok daha az zarar verdikleri, hatta bütün zararı kendilerine verdikleri açık. Müslümanlıktan geçinenlerin verdikleri -Mercüme, Akbil, Ali Dibo, Deniz Feneri, TOKİ, say sayabildiğin kadar- zararı ölçmek için elde ne bir terazi, ne de bir zarar-metre var! Her biri Ömer'in adaletini örnek gösterip deveyi hamudıyla götüren birer sahte peygamber!

İslâm tarihi ve eski edebiyatımız, bu tür sahte peygamberler ile onları anlatan hikâyelerle doludur. Prof. Dr. Mehmet Kanar'ın Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî'nin Mesnevi'sinden hazırladığı seçkide yer alan "Yahudi Padişah" başlıklı hikâye, böyle bir sahte peygamberi anlatır.

Hiristiyanları kırıp geçiren, yine de onların kökünü alamayan bir Yahudi padişahına veziri, öyle bir yol gösterir ki, ortaya, onlarca sahte peygamberden biri daha çıkar. Ancak bu sahte peygamber, padişahın, "yaptığı hilelerle suya bile düğüm atan" vezirinden başkası değildir. Padişaha önerdiği hile, elleri ve kulaklarının kesilip idam edileceği vakit canının bağışlanması ve Hiristiyanların içine sürülmesidir.

Hile bir bir uygulanır. Hiristiyanların arasına sürülen vezir, aslında Hiristiyan olduğunu, ama inancını padişahın gizlemek istediği için onun dinindenmiş gibi davrandığını, ancak nasıl olduysa padişahın onun içinde sakladıklarının kokusunu aldığını, sözleri onu kuşkuya düşürdüğü için başına bunların geldiğini anlatır. Tez zamanda inananların güvenini kazanır, onlara İncil'in, zünnarın, ibadetin "sırları" nı açıklar ve çevresine binlerce insan toplamaya başlar. İnananların sayısı arttıkça, vaazları da değişir. Birinde doğruyu gösteriyorsa öbüründe yanlış işaret eder. Birinde iyiyi söylüyorsa diğerinde kötüyü över. İnananlar öylesine benimseler ki, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt edemez hale gelirler. Bir zaman sonra, hile gereği hayatının sonuna geldiğini açıklayan vezir,

inananların başlarında bulunan 12 emirin her biriyle ayrı ayrı konuşarak "İsa dine göre Tanrı'nın naibi ve benim halifem sensin. Diğer emirler senin buyruğun altındadır. İsa herkesi sana yardımcı tayin etti. Hangi emir sana baş kaldıracak olursa, yakala onu; ya öldür ya tutsak et. Ama ben yaşadığım sürece bu sırrı kimseye açma, liderlik davasına kalkışma, ben ölmedikçe harekete geçme" der. Her birine birer tomar kâğıt verir, her tomarda birbirinin zıddı olan şeyler yazılıdır. Ölümünden sonra Tanrı'nın naibi ve halife olduğunu iddia eden emirler arasında çıkan savaşta yüz binlerce inanan katlolur. (Mevlânâ Celaleddin Rûmî, Mesnevi'den Hikâyeler, Haz. Ve Farsça'dan çev. Prof. Dr. Mehmet Kanar, Say Yayınları, 2012 İstanbul, sf. 32-45).

HORASAN'IN "NUR YÜZLÜ" SÜ

Buna benzer bir başka sahte peygamber hikâyesini de Borges, "Alçaklığın Evrensel Tarihi" adlı kitabında anlatır. "Maskeli Yün Boyayıcısı Mervli Hakim" başlıklı gerçek ile fantazyaya arasında gelip giden hikâyenin altını çizdiği gerçek ile hikâyeye konu olayın kendi gerçeği birbirine taban tabana zıttır. Borges'in hikâyesindeki sahte peygamber, Merv yolu üzerindeki bir kervansarayda ilk ortaya çıktığında yüzünü bir boğa başının arkasına saklamakta ve yanında yalnızca iki kör bulunmaktadır. Kendisine bunun kerametini soranlara "çünkü yüzüme baktılar" der ve orada bulunanları kendisine iman etmeye çağırır. Öğretisine inananlar çoğaldıkça yüzünü arkasına sakladığı boğa başının yerini dört kat ipekten yapılmış beyaz bir peçe almaya başlar. Kendisine yöneticiler de bulmuş, "kutsal bedeninin gereksinimlerini en iyi şekilde doyurabilmek için ellerinden geleni yapan yüz on dört kör kadından oluşan bir harem kurmuş"tur.

Horasan çevresinde beş yıl hüküm süren, üzerine gönderilen halife ordularını bozguna uğratan bu "Nur yüzlü", beşinci yılda kuşatıldığı kalede Tanrı'nın kendisini zafere ulaştırması için dua ediyordu ki, zina-kâr bir kadın tam harem ağalarınca öldürülmek üzereyken peygamberin sağ elinde yüzük parmağı olmadığını, bütün tırnaklarının da düşmüş olduğunu söyledi. Müritler arasında hızla yayılan bu söylentinin ne derece gerçek olduğu, peygamberin yüzündeki peçe iki müridi tarafından çekilip alındığında ortaya çıktı.

(Alçaklığın Evrensel Tarihi, Jorge Luis Borges, Telos Yayıncılık, 1991, sf. 73-80).

HİKÂYEDEKİ SAHTE PEYGAMBERLE GERÇEKTEKİ SAHTE PEYGAMBER

Borges'in cüzzamlı olarak anlattığı "Horasan'ın Peçeli Peygamber"i, 777'de Abbasi halifesi Mehdi'ye karşı ayaklanan al-Mukanna'dan başkası değildir. Mazdekler ve bazı Türk boyları tarafından da desteklenen Mukanna, tüm Horasan'ı etkisi altına aldı. Halife ordularına karşı 8 yıl savaşan, Mazdek öğretisinin kurum ve kurallarını zorunlu kılan Mukanna'nın siyasal programı, eşitlikçi ve ortaklaşa bir toplumdur. 786'da bir kalede kuşatılan Mukanna, Halife ordularına teslim olmayarak kendini ateşe attı.

Günümüzde, Borges'in hikâyesindeki sahte peygamber ile gerçekteki sahte peygamber yer değiştirmiş durumda. Benim merak ettiğim, her biri gerçek birer sahte peygamber olan bütün bu Müslümanlıktan geçinenlerin peçeleri indirildiğinde ortaya çıkacak yüzün gerçekte kime ait olduğu.

Dikkat!
"Tüm şairler şiir söylemeye söz toplantısında bir kadehten sarhoştur.

Fakat bazısının şarabına sakinin gözünün etkisi de karışmıştır.

Mana âleminin diliyle konuşan bu şairlerin ağzları,

Şiir söylediklerinde suret alemine karşı kapalıdır.

Bunlar hakikat denizine ağ atmış, olgunluk deryası dalgaçlarıdır.

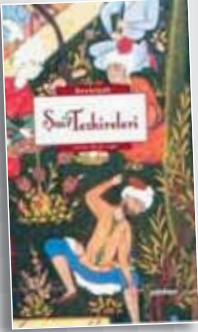
Sen bunları öteki zümreyle bir tutma; çünkü bunların şiirlerinde

Şairliğin dışında senin anlamadığın bir şey de vardır."

(Devletşah, Şair Tezkireleri, Çev. Prof. Dr. Necati Lugal, Pinhan Yayıncılık, s.688).

Bana gelen kitaplar:

Merdivende Üç Şair, Haz. Orhan Tüleylioğlu, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2012 İstanbul; Lal Kitap, Nur Yazgan, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2012 İstanbul; Nisan'a Mektuplar, Enver Aysever, Remzi Kitabevi, Haziran 2012, İstanbul; Gül Öksüren Melek, İlhan Durusel, YKY, 2012 İstanbul; Anadolu Yakası, Mustafa Kutlu, Dergâh Yayınları, Mayıs 2012, İstanbul; Suluboya Zamanlar, Yunus Yaşar, Damar Yayınları, Ankara; Tahtacı Türkmen Alevileri, Veli Asan, Kardelen Sanat Yayınları, Isparta.

YÖNETMEN-SENARİST-YAZAR ÜMİT ÜNAL'LA YENİ ÇIKAN KİTABI "IŞIK-GÖLGE OYUNLARI" ÜZERİNE...

"İçimden sürekli hikâyeler çıkıyor, kafamda hikâyeler dolanıyor"

"Film yapamayınca kısa hikâyeler ve romanlar yazdım. Şimdi hasbelkader uzun metraj filmler yapıyorum. Film yapamazsam çizgi roman yaparım. Olmadı yine edebi metinler yazarım. Bunun maalesef durağı yok. İçimden konuşup duran ve beni anlatmaya zorlayan hayvanı susturabilseydim, belki daha huzurlu ve mutlu bir insan olurum. Bir şey yazmaya/çekmeye de gerek kalmazdı o zaman. Ama susmuyorum"

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-TV Bölümü mezunu Ümit Ünal, "Milyarder", "Teyzem", "Hayallerim, Aşkim ve Sen", "Arkadaşım Şeytan", "Piano Piano Bacaksız", "Yaz Yağmuru", "Berlin in Berlin", "Amerikalı" gibi sinemamızda ilginç izler bırakan filmlere senarist olarak imza attıktan sonra 2002'de "Dokuz" ile yönetmen koltuğuna da oturmuş ve devamını, büyük çoğunluğunun senaryosunu kendisinin yazdığı "Anlat İstanbul" (2004), "Ara" (2007), "Gölgesizler" (2008), "Ses" (2009), "Kapitan Feza" (2009) ve "Nar" (2011) ile getirmişti. Sinemamızın hem Yeşilçam dönemini, hem de sonrasını iyi bilen verimli sinemacı Ünal'la, anılarını ve çalışmalarını aktardığı, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Işık Gölge Oyunları" adlı kitabı üzerine samimi bir söyleşi gerçekleştirdik.

"Gençler anılarını yazamaz-anlatamaz" diye bir kural yok elbette ama sinemacılar (ve diğer sanatçılar) anılarını daha çok yaşlılıklarında yazarlar gibi bir anlayış da hakim. Lütfü Akad, Atif Yılmaz, Ülkü Erakalın ve diğer pek çok yönetmen ileriki yaşlarda yazdılar kitaplarını. Siz ise 1965 doğumlusunuz ve henüz epeyce genç sayılırsınız. Sizi bu yaşta anılarınızı aktarmaya, deneyimlerinizi paylaşmaya iten neydi?

Üniversiteyi 1985'te bitirdim. İlk senaryom "Teyzem" de büyük bir şans eseri 21 yaşındayken çekildi. Dolayısıyla birçok sinemacıya göre çok erken yaşta mesleğe girdim. Bunca yıldır çok şey birikti. Bir ara-muha-sebe zamanı geldi diye düşündüm. Bir de yaşadığım dönem Türkiye sinemasının büyük bir dönüşümden geçtiği bir dönem. Yeşilçam'ın bitiş yıllarına, hem yaratıcı hem de teknik manada büyük değişimlere şahit oldum. Bunu aktarmanın da zamanıydı.

Çok genç yaşta "Teyzem" filminin senaryosunu yazmanız, ödüller almanız, senaryonun Halit Refiğ tarafından filme çekilmesi, o dönemde pek çok genç senarist adayı için moral kaynağı, teşvik olmuştu. O günden bugüne baktığımızda sinemamızın "senaryo sorununu" çözdüğünü düşünüyor musunuz?

Senaryo sorunu sadece bize özgü bir sorun değil, tüm dünya sinemasının sorunudur. Özgün, samimi, yeni, çarpıcı vs. denilebilecek senaryolar nadiren ortaya çıkar. Türkiye'de güçlü bir edebiyat ve tiyatro geleneğimiz var ama sinemamız bundan tam

manasıyla yararlanamadı. 1980'lere kadar yapılan filmlerin çoğuna bakınca maalesef çok ilkel bir sinemayla karşılaşırız. Dramatik bir bütünlük, sinemasal bir dil kurabilen yönetmenler çok çok azdır. Senaryo eksikliği, bu "dramatik gelenek" eksikliğinin bir devamı, çözümü de birkaç kuşak alacak.

2009'da çektiğiniz "Ses" hariç, bütün filmlerinizin senaryoları da size ait. Başkasının yazdığı senaryoyla çalışmanın avantajları-dezavantajları nedir?

Sinemada asıl yaratıcı yönetmendir. Senaryocu onun yardımcısıdır. Kemeraman, sanat yönetmeni, kostümcü, müzisyen gibi. Bunu senaryolar yazdığım dönemde de böyle söyledim. Şimdi başkaları için yazdığım senaryolar için de böyle söylüyorum. Bence en ideal durum her yönetmenin kendi senaryosunu yazabilmesi. Hikâyesini ilginç bulduğum için, arkadaşım Uygur Şirin'in "Ses" senaryosunu çekmeyi istedim. Ama senaryoyu kendi bakış açımaya uydurabilmek için bir kez daha yazdım. Sonuçta çıkan film sanırım Uygur'ın içine sinmedi. Ben de teknik ve çekim üslubu olarak yaptığım işi beğensem de, hikâyesinde aksayan yerler olduğunu düşünüyorum. Bence sanatsal yaratım, çevresinden yardım alsa da, tek kafa, tek kalbin işi olmalı. En iyi işler böyle çıkıyor.

BİR BİLET PARASIYLA, ÇOCUKLUĞUNUZA...

"Işık Gölge Oyunları", kişisel tarihinizle

paralel biçimde, doğal olarak Türkiye tarihine dair de notlar içeriyor. Bu açıdan nostaljik bir boyutu olduğu da söylenebilir mi? Sinemanın nostalji için en uygun sanat olduğunu düşünüyor musunuz? Neden böyledir?

Çocukluğumu anlattığım kısımlar, eski yazık sinemalar vs. nostaljik bulunabilir. Bir de mesela Ertem Eğilmez, Atif Yılmaz gibi eski ustalarla tanışmamı anlattığım bölümler var... O günleri, kendi çocukluğum ve gençliğimle birlikte elbette çok özleyorum. Ama bence kitap nostaljik bir kitap değil. Sinema geçmişi en iyi canlandırabilen sanattır. Tarihi ve kostüme filmlerin, dönem filmlerinin bunca sevilmesinin sebebi bu. Çocukluğunuza bir bilet parasıyla dönebileceğiniz tek yer seyirci koltuğudur. Ama bence mesela müzik çok daha nostaljik bir sanat. 30 yıl önce dinlediğiniz bir şarkıyı çalın, gözlerinizi kapayın. İşte sinemaya gerek kalmadan "oradasınız."

"Teyzem" filmini yeniden çekmek istediğinizi belirtiyorsunuz: "Teyzem'i yeniden çekmek benim için basit bir 'remake' değil, yükünü yıllardır taşıdığım bir mecburiyet." (s. 69) Bu yeniden çekimde, delirmiş olan, "yıllarca perdeleri sıkı sıkıya kapatılmış havasız yatak odalarında kızıyla birlikte uyumuştum" dediğiniz teyzenizin kızınızın da bir yeri olacak mı? Belki özel bir soru olacak ama şu anda gerçek yaşamda ne yapıyor teyze kızınız?

Anne-baba tarafından tüm akrabalarımın çeşitli sebeplerle, uzak yaşıyorum. "Teyzem"

filmindeki olaylar ve kişiler, gerçeğe oldukça benzese de aslında hayalidir. Kişiler ve olaylar farklı insanların toplamı, özeti gibidir. Gerçek hayatta hiçbir şey filmdeki gibi olmadı. Teyzem'in gerçek kızını çok uzun yıllardır görmedim. Evlendiğini, çalıştığını biliyorum ve mutlu olduğunu umuyorum.

"YEŞİLÇAM İLKEL BİR ENDÜSTRİYDİ"

Hollywood'dan Yeşilçam'a kadar sinema piyasasının geneli için "köpekbalıklarıyla dolu bir havuz-deniz" türünden benzetmeler yapılır. Siz de bunu hissettiniz mi? Kendinizi nasıl korudunuz? Hem köpekbalıkları tarafından parçalanmaktan, hem de köpekbalığı haline gelmekten...

Ben hep kıyıda durdum. Atif Yılmaz, Ertem Eğilmez, Halit Refiğ gibi Yeşilçam'ın en düzgün, en seçkin isimleriyle çalıştım ve senaryolar yazdım ama kendimi Yeşilçam'ın bir parçası saymadım. "Köpekbalığı" dedikleriniz yoluma çıkmadı, sanırım beni ciddiye almadılar. Çünkü onlara rakip değildim; onlarla yarışacak onların köşelerini kapmaya çalışacak arzumu da yoktu, takatim de. Yeşilçam, bir Hollywood değildi zaten. Kendi halinde ilkel bir endüstriydi. Köpekbalıklarından çok çakal ve tilkibalıkları vardı diyebiliriz. Ülke açık denizlere biraz açılınca da soyu ve kredisi tükenen hepsinin. Yeşilçam diye bir dünya yok artık. Bir simge ve bir zihniyet tortusu olarak kaldı sadece.

"Berlin in Berlin" sürecini ve "1992'den beri görmedim" dediğiniz Sinan Çetin'le çalışmayı "sinema hayatım boyunca yaşadığım en üzücü ve yorucu deneyim" şeklinde tanımlıyorsunuz.

Kitapta o günleri, böyle bir toplamda anmaya mecbur olduğum için kısaca andım ve polemige yer vermeyecek, ölçülü bir dille anlattım. İnsanın aynası yaptığı işlerdir. Hepimizin yaptığı işler ortada. Kararı zaman verecek.

"İYİ SANAT, ZOR KABUL GÖRÜR"

Orta sınıftan bir aileden geliyorsunuz ve kitabınızda samimi bir dille senaryo ve yönetmenlik çalışmalarınız boyunca (dönem dönem) çektiğiniz parasızlıktan, geçim sıkıntısından vb. de söz ediyor, "Nerdeyse hiç durmadan hep çalışmak zorundaydım. Hâlâ da öyleyim" diyorsunuz. Örneğin, sizden çok uzun yıllar önce yaşamış ve büyük eserler vermiş olan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın mektuplarını ("Hasan Ali Yücel'e Mektuplar", YKY) okuduğu-

muzda da benzer şeylerin dile getirildiğini görüyoruz. O da sürekli parasızlıktan, aile geçindirmenin zorluklarından vb. bahsediyor. Türkiye iyi sanatçısının “geçimini” neden sağlayamıyor sizce? Rantiye bir yaşam sürmek ister miydiniz?

Tanpınar’a çevresindeki tanışları “Kırtipil Hamdi” derlermiş. Bu hep içimi acıtmıştır. Türk romanının bence en büyük isminin zamanında anlaşılammış, romanlarıyla geçinememiş olması bu topraklarda Türkçe konuşan halkın büyük bir ayıbıdır. (Hâlâ arkasından aşağılayıcı sözler eden yazarlar bile çıkabiliyor, o ayrı.) Ama iyi sanat biraz da böyledir. Zor kabul görür. Çünkü sahici bir şeyler söyler. Joyce da parasızdı, Van Gogh da. Nabokov da 55 yaşında “Lolita”yla meşhur olana kadar şehir şehir gezip ders vermek zorundaydı. Buradan kendime ya da her düşük gelirli sanatçıya paye çıkarmıyorum elbette. Her parasız kalan sanatçı, Tanpınar, Joyce ya da Nabokov kadar büyük olacak diye bir şey yok. Bir sanatçı bazen aslında yeteneksiz olduğu için, bazen para konusunda beceriksiz olduğu için, bazen çok inatçı olduğu için, bazen de kişisel trajedileri yüzünden parasız kalabilir.

“İÇİMDEKİ HAYVAN SUSMUYOR”

İki roman ve bir de öykü kitabımız mevcut. Kitabımızı yayına hazırlayan Gül Yaşartürk’le 2008’de yaptığımız bir söyleşide (Risk and Life, sayı: 8 / gulyasarturk.blogspot.com) “Kitaplarımı film çekemediğim için yazdım. Film çekebildiğim sürece sanırım edebiyattan uzak kalacağım” diyorsunuz. Bu durumda, biraz da espiyle “edebiyattan uzak kalmak” gibi bir idealinizin olduğunu söyleyebilir miyiz?

Benim mesleğim “hikayecilik”. İçimden sürekli hikayeler çıkıyor, kafamda hikayeler dolanıyor. Bunları anlatmak, paylaşmak için

dayanılmaz bir itki doğuyor. Film yapmayınca kısa hikayeler ve romanlar yazdım. Şimdi hasbelkader uzun metraj filmler yapıyorum. Film yapamazsam çizgi roman yaparım. Olmadı yine edebi metinler yazarım. Bunun maalesef durağı yok. İçimden konuşup duran ve beni anlatmaya zorlayan hayvanı susturabilseydim, belki daha huzurlu ve mutlu bir insan olurum. Bir şey yazmaya/çekmeye de gerek kalmazdı o zaman. Ama susmuyor.

Kitabınızın ilk sayfalarında “Çok okurdum, bütün çocukluğum, sonra da hayatımın çoğu okuyarak geçti” diyorsunuz. Sizce sinemaclarımız yeterince okuyor mu?

Benim tanıdıklarım okuyor. Herkesi bilemem elbette.

“ELEŞTİRİ KABUL EDEBİLEN BİR İNSANIM”

Eleştirmenlerle aranız nasıl? Kitabınızda bazen “sersem eleştirmenler” (s. 33) vb. deniz de genel olarak önemseydiğiniz, dikkate aldığınız, takip ettiğiniz anlaşılıyor. “Kaptan Feza”ya yönelik eleştiriler, hatta filmin Altın Kestane ödülleri Alarm Zili ödülü alması sizi pek rahatsız etmiyor, kızdırmıyor. Ya da örneğin, geçen yıl Altın Portakal’da resmi bir boyutu olmamakla birlikte eleştirmenlerin kendi aralarındaki bir soruşturmada “Nar”ı öne çıkarmaları hoşunuza gidiyor ama festivalin ana jürisinin “Nar”ı yalnızca özel ödül vermesine çok öfkeleniyorsunuz. Eleştirmenler jüriyelerden daha mı adil sizce?

“Sersem eleştirmenler” lafını kitapta anlattığım şakanın bağlamı içinde değerlendirmek gerek, bir genelleme yapmıyorum orada. (Şakayı burada anlatmayacağım.) Eleştiri kabul edebilen biriyim. Bunu beni tanıyan, benimle çalışan herkes çok iyi bi-

rir. Çünkü -kitapta da görüleceği gibi- yaptığım işi en önce kendim yerden yere vurabilirim. Yaptığım işin boyutunu görüp bir perspektife oturtabilirim. Eğer kötü bir film yaptıysam neden kötü olduğunu biliyorum. İyi ise neden iyi olduğunu da biliyorum. “Kaptan Feza” kitapta anlattığım gibi, bir dizi iş kazasına kurban olmuş iyi bir fikirdi. Basiretim bağlandı ve kötü bir film yaptım. Bunu kabul etmek ve “bir sonraki filmimi bekleyin” demekten başka bir çare yoktu. Hemen ardından çektiğim “Nar” bence en iyi filmlerimden biri. Geçen sene Altın Portakal sonrası çileden çıktım çünkü “Nar”ı çok büyük haksızlık yapıldı. Sadece festival sırasındaki eleştirmenlerin değil, filmi son bir yılda izleyen hemen hemen herkesin ortak kanısı buydu. Jürileri maalesef kişisel önyargılar, kinler ve bazen de yetersizlikler belirleyebiliyor.

Filmlerinizi milyonlar seyretmese de tanınan, sevilen, yeni filmleri merakla beklenen, başarılı bir sinemacısınız. Bunun farkında mısınız?

Teşekkür ederim. Bir sonraki filmi daha kolay yapabilecek kadar popüler, filmleri iş yapmış bir yönetmen olmayı özlemiyordum değilim. Ama sokakta ya da sanal alemde 10 yıl önce, beş yıl önce yaptığım filmler hakkında öyle güzel olumlu tepkiler alıyorum ki, “herhalde yine de birşeyleri doğru yaptım” diyorum. Anlayana, anlamak isteyen dokunan birkaç iş yaptım sanırım.

“SİNEMA FİLMİ GİBİ” DİZİ: “ÇIPLAK GERÇEK”

Son olarak, “Çıplak Gerçek” dizisinden söz eder misiniz? Dizi yönetmek kuşkusuz ki çok farklı bir deneyim ve çok farklı koşullarda gerçekleşiyor. Dizinin içeriğini ve benzerlerinden “farkları”nı da biraz anlatarak, çekim sürecini aktarabilirseniz seviniriz.

“Çıplak Gerçek”, piyasadaki dizilerin çoğunun tersine bir uzun metraj gibi tasarlanmış kısa bir dizi. Başı sonu belli. Hikayesi 16 bölümde bitecek. Senaryoları final hariç, çekim başlamadan önce yazıldı. Çekimi de biraz uzun bir sinema filmi gibi toplam 9 hafta sürdü. Seyirciden gelecek tepkiye ya da rating rakamlarına göre değişecek bir dizi değil. 16 bölümde bana ilginç gelen bir hikâyeyi (bir genç kızın kaybı üzerine polisiye bir sorgu/araştırma süreci) dizi formatında anlatmayı denedim. Elbette sinema daha kişisel bir alan. Kendi dilinizi, üslubunuzu kurmaya çalıştığınız bir dünya. Dizide başka insanlara, yapımcıya, kanala daha bağlısınız. “Herkes seslenecek”, “herkesin anlayacağı” bir şey yapmaya çalışıyorsunuz. Senaryo zaten bir İsrail dizisinden serbest bir uyarlama, ayrıca yapımcı arkadaşların da çok katkısını taşıyor. Ortak bir çalışma denebilir. Yani sinema filmlerim kadar “bana ait” değil. Ama yine de çok severek, heyecan duyarak yazdım ve çektim ve kendimden çok şey kattım. Benim için 5 ay süren çok öğretici ve eğlenceli bir deneyim oldu. Gösterilen üç bölümü de tv eleştirmenleri, köşe yazarları dahil pek çok insan beğendi. Benim için bugüne kadar hiç bir dizi için denmeyen “sinema filmi gibi dizi” denmesi bile yeterli bir övgü.

Ümit Ünal ve kardeşi Ülker Ünal (1968)

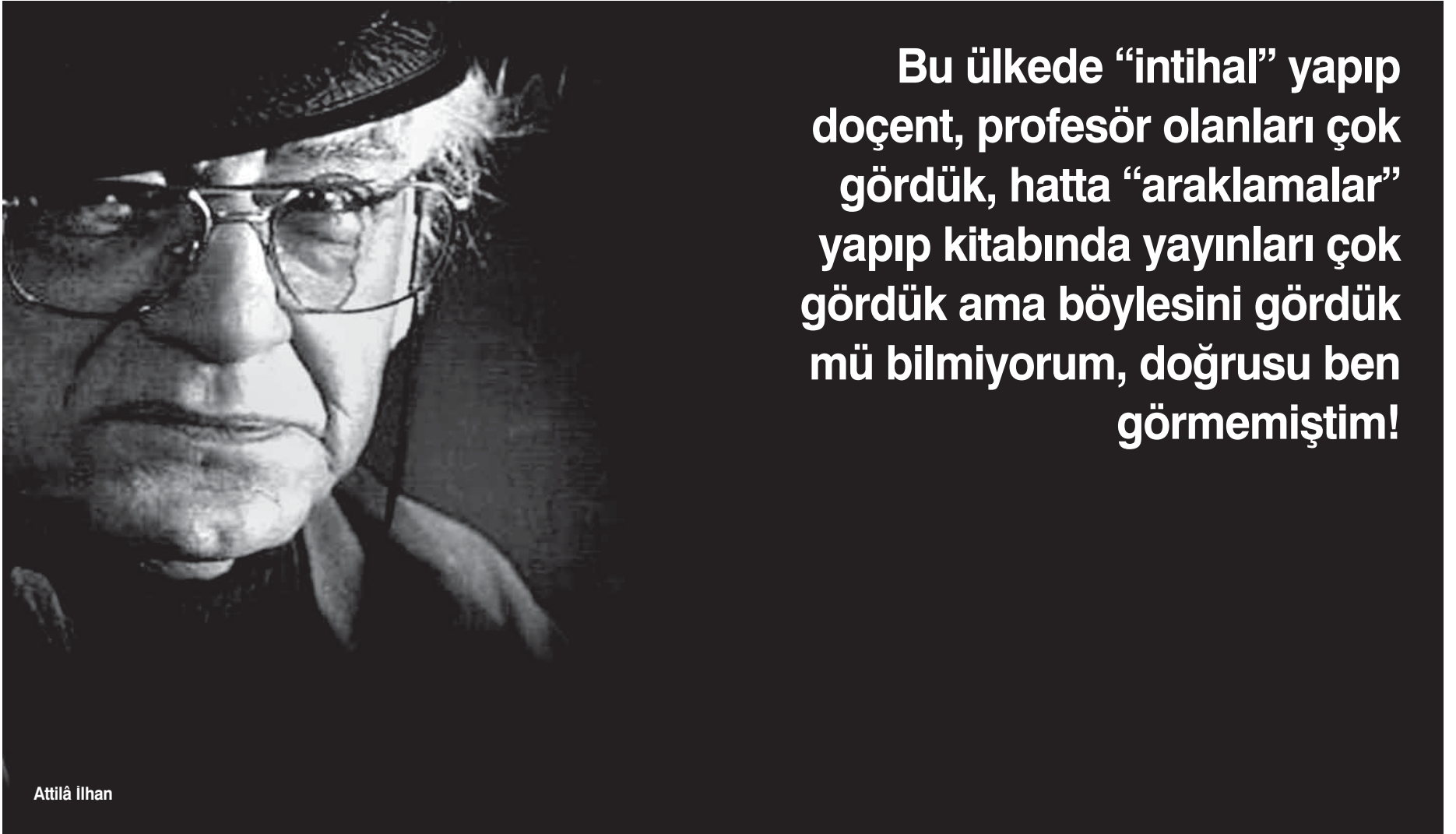

Senaryosunu yazdığı “Teyzem” ve afiştaki Ümit Ünal

Ümit Ünal

Artık bu kadarına da pes!

Attilâ İlhan

Bu ülkede “intihal” yapıp doçent, profesör olanları çok gördük, hatta “araklamalar” yapıp kitabında yayınları çok gördük ama böylesini gördük mü bilmiyorum, doğrusu ben görmemiştim!

ŞENOL ÇARIK
senolcarik@gmail.com

Ünlü bir marketler zincirinin herhangi bir şubesini dolaşırken karşınıza “Kimi Sevsem Sensin” isimli bir kitap çıkarsa şaşırın! Çünkü kitabın sahibi Attilâ İlhan değil. Şaşkınlığımız bundan dolayı olsun.

Attilâ İlhan’ın ‘kırk yıllık’ “Kimi sevsem sensin, hayret / Sevgin hepsini nasıl değiştiriyor / Gözleri maviyken yaprak yeşili / Senin sesinle konuşuyor...” dizeleriyle örülü şiirini “Serdar Sinanoğlu” adında biri kitabına ad olarak koymuş, Neden Kitap Yayıncılık isimli bir şirket de bunu yayımlamış. Üzerine de piyasaya uygun olsun, sürümden kazanılsın diye olsa gerek ‘6,95 liralık özel fiyat’ etiketini kondurmuşlar.

Gerçek hayatta bu isimde birisi var mı, yok mu, yoksa uydurma mı orasını bilemiyorum, zaten bu ayrı bir mesele, ama bu kadarına gerçekten pes! “İçinizi ısıtacak sevgi öyküleri...” diye piyasaya sürülen, üstünde bandrolü, yarıncının sertifika numarası, adresi, telefonuna kadar her şeyinin bulunduğu bu kitabı çevirdiğinizde bir şokla daha karşılaşıyorsunuz: “Ayrılık da Sevdaya Dahil”...

Bu da tanıdık değil mi? Kitabın 11.

sayfasındaki başlık aynen bu...

Al sana bir Attilâ İlhan hırsızlığı daha! *“...çünkü ayrılmanın da vahşi bir tadı var öyle vahşi bir tad ki dayanılır gibi değil çünkü ayrılık da sevdâya dahil çünkü ayrılanlar hâlâ sevgili...”*

EMEĞİ “ANONİMLEŞTİREN” PIYASACILIK!

Bu piyasa kitabındaki emek çalıntısı yalnız Attilâ İlhan sınırlı değil.

“Kimi Sevsem Sensin”

isimli kitabın 11. sayfasında “Ayrılık da Sevdaya Dahil” başlığıyla yayımlanan “içimizi ısıtacak sevgi öyküleri”nden birine rastlıyoruz ve başka bir şok daha yaşıyoruz...

*“Erkek kadına dedi ki:
-Seni seviyorum ama nasıl?
Ayuçlarımda camdan bir parça gibi kalbimi sıkıp...
Parmaklarımı kanatarak,
krasıya, çıldırmasıya...
Erkek kadına dedi:
-Seni seviyorum ama nasıl?
Kilometrelerce derin,
kilometrelerce dümdüz,
Yüzde yüz, yüzde bin beş yüz,
Yüzde hudutsuz kere yüz...”*

Peki, bu dizeleri bir yerden hatırladınız mı?

Nazım Hikmet’in “Bir Ayrılış Hikayesi”nin tıpkısının aynısı...

Attilâ İlhan’la sınırlanamayan emeği anonimleştiren piyasacılık şimdi de bir başka ustanın Nazım Hikmet’in eserini “Ayrılık da Sevdaya Dahil” başlığıyla, imzasız bir şekilde “Serdar Sinanoğlu”nun “yapıtına” katmış ve canım eserler bir güzel “anonim malı” olmuş!

Aynı sayfada iki “alıntı” birden, büyük başarı (!) Birisi Attilâ İlhan, diğeri Nazım Hikmet Ran...

Vallahi helal olsun, ne diyelim.

“ESİN, ETKİ, ALINTIDAN DA ÖTE...”

Hemen hemen her yazar, şair bir başka yazardan esinlenir, etkilenir, hatta alıntılar da yapabilir. Bu gayet doğal, buna diyeceğimiz hiçbir şey yok.

Bu ülkede “intihal” yapıp doçent, profesör olanları çok gördük, hatta “araklamalar” yapıp kitabında yayınları çok gördük ama böylesini gördük mü bilmiyorum, doğrusu ben görmemiştim!

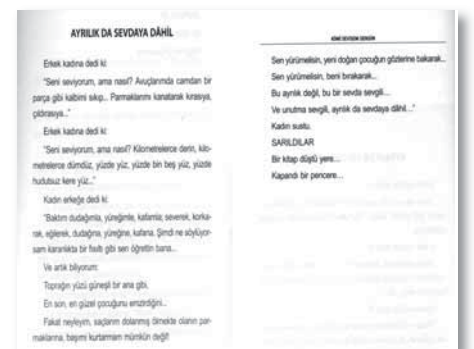
Bir usta Attilâ İlhan... Bundan 7 yıl önce 11 Ekim 2005’te aramızdan ayrılmış, 60 yıllık yazı hayatına edebiyatın her türünde eserler vermiş, şair, romancı, denemeci, gazeteci ve eleştirmeni... 1948’de “Duvar” adlı şiir kitabıyla edebiyat serüvenine ilk adımını atan, ardından “Sisler Bulvarı”, “Yağmur Kaçağı”, “Ben Sana Mecburum”, “Belâ Çiçeği”, “Yasak Sevişmek”, “Tutuklunun Günlüğü”, “Böyle Bir Sevmek”, “Elde Var Hüzün”, “Korkunun Krallığı”, “Ayrılık Sevdaya Dahil” gibi bir çok kitaba imza atan, hatta pek çoğumuzun ezberinde mut-

laka bir şiirinin bulunduğu bir usta...

Diğeri yine bir başka usta, büyük şair Nazım Hikmet... 3 Haziran 1963’te aramızdan ayrılmış, toplumcu çağdaş edebiyatımızın öncüsü, Türk şiirinin büyük ustası... 60 yıllık ömrünün 40 şü kadar yılında durup dinlenmeden şiir yazmış, ulusallıktan evrenselliğe ve ölümsüzlüğe ulaşan bir kültür, sanat adamı ve aydın. Coşkulu, inatçı, mücadeleci ve kavgacı bir şair...

BU BÜYÜK BİR SUÇTUR...

Bu kitabı basan, satan, bandrol veren suç işlemektedir. Bu vahim bir durumdur. Böylesine büyük iki üstadın eserlerini kolayca kullanmak, onların imzalarını koymadan, telif hakkını ödemedi kullanmak büyük bir suçtur. Ve bu suçu ortaya koymak, bu duyarlılığı göstermek sadece bu iki üstad için değil, bütün yazarlar ve şairlerin emeği içindir. Emek bu kadar kolayca “iç edip” piyasaya sürülmüştür, lütfen bu duruma müdahale edin, edin ki böylesi olayların yaşanması zorlaşsın!

SEYYİT NEZİR

Bir toplu söyleşi öncesinde Yalçın Küçük, Demirtaş Ceyhun, Afşar Timuçin ve Seyyit Nezir bir arada...

Demirtaş Ceyhun

seyyitnezir@yahoo.com

Hegel'in yazgısı ve Türkiye gerçeği

“Cadı Fırtınası” romanında at ve otomobil simgeleri üzerinden, çarpık sanayileşme ve kentleşmenin getirdiği toplumsal çözülme eşliğinde bireysel trajedi ve yıkımlar bütün acılığıyla sergilenirken, kent yaşamında otomobili at gibi kullanmanın yol açtığı bozulmaya ayna tutuluyor

Türkiye'nin tarihsel evrimi üstüne kafa yoranların önemli bir kısmı Anadolu toplumunu açıklamada Batı merkezli gelişim şemalarının yetersiz kaldığı yönünde eğilim gösterdi. En azından cezaevi arkadaşlıkları sırasında birbirini etkilediği bilinen Hikmet Kıvılcımlı ve Kemal Tahir, Türk toplumunun tarihsel gerçekliğinin özgün çizgileri taşıdığı vargısını bütün entelektüel çabalarının odağına yerleştirerek bu tartışmalara öncülük de ettiler.

ATÜT (Asya Tipi Üretim Tarzı) kavramı 1960'larda Batılı Marksistler arasında canlı olarak tartışılmaya başlandığı sırada, Sencer Divitçioğlu ve Selahattin Hilâv da toplumsal tarih çalışmalarında Osmanlı toplum yapısının ATÜT'e uygunluğunu savundular. Çok geçmeden “Haçlı Emperyalizm” kitabıyla Demirtaş Ceyhun ilginç savlar getirirken, “Düzenin Yabancılaşması” kitabıyla İdris Küçükömer, kavramı kullanmaksızın aynı yaklaşım çizgisinde yer aldı. Ardı sıra Muzaffer Sencer, Niya-zi Berkes, Tefvik Çavdar, İsmail Cem, Stefanos Yerasimos, Çağlar Keyder, Asaf Savaş Akat araştırma ve tartışmalarını açık ya da dolaylı biçimde ATÜT'e dayandırarak Osmanlı toplumunun kapitalizme evrilemeyişi askerî sınıf - reaya, bürokrasi - halk temel çelişkisi üzerinde açıklamaya çalıştılar.

Engels'in, “Doğu'da fethettikleri ülkelere, bir çeşit feodal toprak mülkiyetini önce Türkler soktular” saptaması ışığında, Doğan Avcıoğlu, Behice Boran, Muzaffer İlhan Erdost, Yalçın Küçük, Oya Sencer, Halil Berktaş, Doğu Perinçek, Taner Timur, Batı'dakiden görünüşte ayrılan kimi özellikler taşısa bile Osmanlı toplumunun senyör - serf temel çelişmesine dayalı bir feodal toplum olduğu görüşündeler. İsmail Hüsrev Tökin, Mustafa Akdağ feodal topluma dair bulguları öne çıkarırken, Ömer Lütfi Barkan ve Halil İnalçık, farklılıkları ve benzerlikleri saptayan tarihçiler olarak bu iki eğilimin dışında kalmayı seçmişlerdir.

Nuray Ertürk Keskin'in “Türkiye'de Devletin Toprak Üzerinde Örgütlenmesi” kitabında (Tan Kitabevi Y., Eylül 2009, 608 s.), tartışmanın geldiği son düzeyi temel çizgileriyle izleme olanağı bulunduğunu anımsatalım.

GÖÇEBELİK SORUNU VE “CADİ FIRTINASI”

Demirtaş Ceyhun, “Cadı Fırtınası” romanında (Yazko Y., 1982) göçebe toplumların geriliğini bir yazgı olarak gören Toynbee'nin görüşlerini çağ-

rıştıran bir tez geliştirirken bu kez farklı bağlamda, toprak köleliğine karşıtlık yönünde ATÜT'e bitişir: Göçebe Türkmen'in başta İstanbul olmak üzere kentlere saldırısı yerleşik uygarlığın kökleşmesini sık sık kesintiye uğratmaktadır. Türk toplumu, çağdaşlaşma girişimlerinin bir türlü dikiş tutturamadığı bir toplumdur. Menderes döneminde önce Rumeli'den gelen göçmenlerin yerleştirilmesi, ardından kente Anadolu'dan akın edenlerle birlikte yerden mantar gibi biten gecekonduların tarihsel ve çağdaş dokuyu hem mimari hem de toplumsal bakımdan bozduğu İstanbul'da her türlü plansız yapılaşmaya izin verilmesi büyük çöküşün ve yıkımın başlangıcıdır. Anadolu, bu yıkımı bir de Selçuklular döneminde yaşamış, bu nedenle Osmanlı, kentlerin ve özellikle İstanbul'un nüfusunu sürekli denetim altında tutarak göçebe Türkmen'in istilasına izin vermemiştir.

Ceyhun'un ölümünden sonra yeni basımı yapılan romanda (Cumhuriyet Y.) at ve otomobil simgeleri üzerinden, çarpık sanayileşme ve kentleşmenin getirdiği toplumsal çözülme eşliğinde bireysel trajedi ve yıkımlar bütün acılığıyla sergileniyor. Kent yaşamında otomobili at gibi kullanmanın yol açtığı bozulmanın günümüzdeki uzantıları okura duyumsatılarak, insani ilişkilerde sevgisizliğin egemen olmaya yüz tutması yalın ve sürükleyici bir anlatımla veriliyor.

“CADİ FIRTINASI” VE EDEBİYATIMIZDA GRUPAL ENFEKSİYONLAR

Memet Fuat'ın yönettiği Yazko Edebiyat Dergisi'nin yazı kurulunda, yani otuz yıl önce, İstanbul'un gitgide boğucu bir kent oluşundan söz açıldığı sırada, ben de “Ceyhun'un bu konuyu yeni romanında tarihsel sürecin ürünü ve yansıması olarak çok dokunaklı biçimde ele aldığını” söylemişim. Memet Fuat, tartışmayı açanlara, “buyurun hadi, üstüne yazılacak ve tartışılacak bir kitap” diyerek görev önermiş, ama kimseden yanıt gelmeyince, bana dönerek, “Demirtaş'ın eski dostları istekli görünmüyor, bu iş, genç dostu olarak sana kalıyor” demişti. Ceyhun'la Edebiyat Cephesi dergisine uzanan tanışıklığımız henüz dostluğa dönüşme- se de pek keyiflenmişim. Karşıt görüşteyim de konuya yakın ilgi duyduğum için hem yazdım hem de söyleşi yaptım (Yeri gelmişken, “İzleri

Var” [Mart 1981] şiirini de, bitirdiğim günlerde bir söyleşisinde İstanbul'un istila edilmesinden çokça yakınan Füzruzan'a sunduğumu belirtmeliyim).

Bu arada Ceyhun'un Orhan Kemal Roman Armağanı'na katılması yönünde isteklendirilişine kulak misafiri oldum. Aynı yıl Orhan Pamuk da “Cevdet Bey ve Oğulları”nı yayımlamıştı (Karacan Y., 1982 [Ödül, yarışmaya katılması yönünde Ceyhun'u özellikle ikna eden Nurer Uğurlu ve Erdal Öz'ün çabalarıyla Pamuk'un romanına niçin ve nasıl verildi? Edebiyatımızın yakasını bırakmayan post-modern grupal enfeksiyon rahatsızlıklarının yol açtığı bu ilk ağır kaybı ayrıca yazmayı düşünüyorum.]; Pamuk'un bu romanı, 1979'da “Karanlık ve Işık” adıyla da Milliyet Roman Yarışması Ödülü'nde birinciliği Mehmet Eroğlu ile paylaştı, ama sessizlikle karşılandı). Olan bitenin anlamı şuydu: “Cadı Fırtınası”, bu ödül tuzağıyla gölgede bırakılmış, genç romancılara edebiyatımızda gerçekçilik döneminin sona erdiği ima edilmişti.

GÖÇEBELİK ÜSTÜNE DOĞU PERİNÇEK'İN ELEŞTİRİSİ ROMANIN SAVIYLA BULUŞUYOR

Doğu Perinçek, “Osmanlı'dan Bugüne Toplum ve Devlet” kitabında (Kaynak Y., 1986) yer verdiği, Mart 1971'de kaleme aldığı, “Kıvılcımlı'nın Devlet ve Ordu Teorisinin Eleştirisi” yazısında, şu çok önemli saptamada bulunur:

“Osmanlı devletinin kurulması, göçebe demokrasisinin yıkılması ve yerini feodal bir devletin alması olayıdır. Osmanlı devleti, göçebe gelenekleri üzerine kurulmadı. Göçebe gelenekleri ezilerek ve yok edilerek inşa edildi.” (s. 52)

Merkezî yönetim, bu amaçla, hem kendini hem de Osmanlı mülkünü sağlama almak için kandaş geleneklere dayalı ve tüm topluluk üyelerinden oluşan silahlı gücün yerine devşirme askerlerle kurulan ücretli bir kamu gücü yaratıyor: “Yeniçeri teşkilatı içte Türkmen kabilelerinin savaşçılara karşı feodal devletin en güvenilir askerî gücüydü.” (s. 76) “Göçebe savaşçılığının ve onun geleneklerinin mezarı, eski göçebe şefleri olan yeni feodal egemen sınıflar tarafından kazıldı.” (s. 62) “Bu yüzden, Osmanlı tarihi boyunca kanlı sınıf savaşları oldu, yüz binlerce insanın kanı aktı.” (s. 67) Nitekim Fatih'ten 400 yıl sonra Avşarların Os-

manlı'ya karşı sürdürdükleri savaş Daldaloğlu'nun şiirinde destanlaştı, 68 Kuşluğu'nun şairleri arasında yer aldı:

Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimidir
Bununla birlikte, Osmanlı nasıl ki, fethettiği topraklarda Hıristiyanları kılıçtan geçirmek yerine onların hem vergisini hem çocuklarını devşirmeyi seçiyorsa, göçebenin de sindirildiği yerde hayvanından ve işgücünden yararlanmayı seçmekte, tarım ve hayvancılığı yer yer bir arada götürmektedir. Şu dörtlük, yerleşik yaşamda yer alan Türkmenleri işaret etmektedir:

*Şalvarı şaltak Osmanlı
Eyeri kaltak Osmanlı
Ekende yok biçende yok
Yiyende ortak Osmanlı*

Ceyhun'un romanında Osmanlı'nın göçebe karşıtlığı şöyle veriliyor: “Fatih'in 1453'te fethedip de göçebe Türk boylarına işgal ettirmediği İstanbul'u, tam beş yüzyıl sonra 1953'te bu Menderes denilen adam sorumsuzca işgal ettirmiş.”

ROMANDAN TARİHSEL ARAŞTIRMAYA

Ceyhun, romanda, günümüz yaşamının hemen her kesitinde göçebe gelenek ve dürtüleriyle yerleşik uygarlığın modern kural ve yönelimlerinin bir arada barındığını sergileyerek, beride göçebelğe karşı tavır alırken ötede onu kıskırtan itkileri, toplumun bilinçaltında süregelen tepkileri kahramanların ruhsal durumlarıyla verir. Bu arada, göçebe tavrıların aydınlar arasında da açık ya da gizli korunduğunu gözleyerek, toplumun tüm kesimlerini büyüteç altına alan araştırma dizisine yönelir: “Ah Şu Biz Karabıyıklı Türkler”, “Ah Şu Biz Göçebeler”, “Kod Adı Ulu Hakan”, “Ah Şu Osmanlılar”, “Aydınlar ve Laisizm”, “Entelektüelden Entele”, “Osmanlılarda Aydın Kavramı”, “Modernizm, Postmodernizm ve Türban”, “Edebiyatımı Geri İstiyorum” bütün bu sürece ilişkin çarpıcı saptamalar ve sürekli uyarılarla yüklüdür.

Geçtiğimiz aylarda Doğan Kuban, CBT'de (Cumhuriyet Bilim ve Teknik) göçebelik olgusunun çok yönlü görünüşleriyle ciddi biçimde araştırılmasını ve bugüne yansımalarının tartışılmasını önerdi. Bozkurt Güvenç çağrıya kayıtsız kalmayıp başlıca görüşlerini yazdı. Öyle görünüyor ki, attığımız her adımda göçebelğin izleri daha uzun bir süre peşimiz sıra gelecek...

EKSİKLERİ GİDERMEYE GELEN KİTAP: LEONARDO'DAN HEGEL'E BATI DÜŞÜNCE TARİHİ

Gerçek anlamda düşünce antolojisi

HASAN AKSAKAL

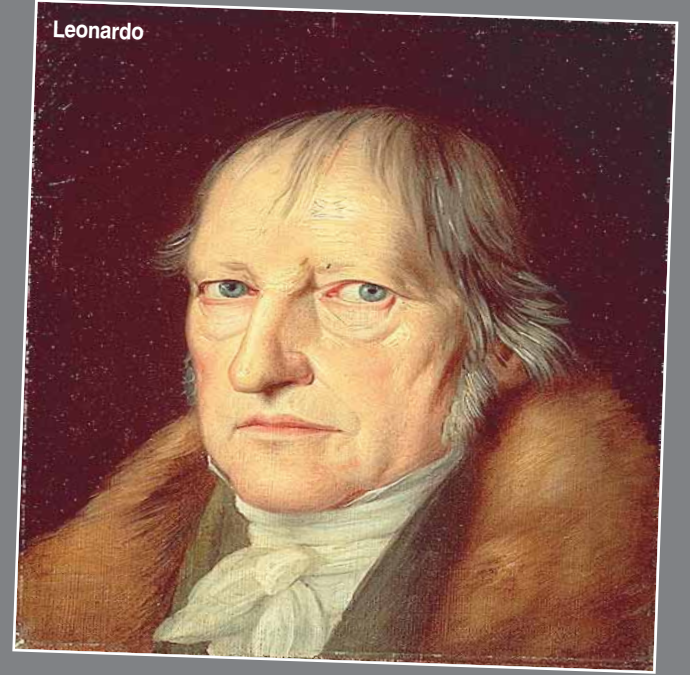
Türkiye gibi son iki yüzyılımı Batı'ya yönelerek geçirmiş bir ülke için Batı dünyasının gelişimini anlamak için en iyi yolu, onun düşünce tarihine bakmak iken, bu alan nedense uzun yıllar ihmal edilmiştir. Batı düşünce tarihi, üniversitelerin felsefe, siyaset bilimi, sosyoloji gibi birkaç bölümü hariç, neredeyse hiçbir yerde gerektiği ölçüde öğretilmemiş, anlatılmamış, tartışılmamıştır. Dolayısıyla Batılılaşma tecrübemizin düşünce boyutu, yakın geçmişe değin ifratla tefrit arasında gidip gelen tartışmalara mahkûm olmuştur.

Hâl böyleyken, yaklaşık otuz yıl boyunca bu açığı gidermek adına neredeyse tek bir kitap; George Sabine'in Siyasal Düşünceler Tarihi adlı 3 ciltlik klasik eseri okurlara sunulmuştur. Sonraları Jacqueline Russ, Richard Tarnas veya Bertrand Russell'in Batı düşünce tarihi hakkındaki kitapları Türkçeye kazandırıldıysa da, gereken çeşitlilik ve çok boyutlu bakma imkânının, on-yirmi yıl öncesine değin bir türlü sağlanamadığını söyleyebiliriz.

Bu arada haksızlık etmemek adına, 70'lerden itibaren Türk akademisinde de saygıya değer kimi uğraşlar bulunduğundan söz etmek gerekiyor. Murat Sarıca, Alaeddin Şenel, Mete Tunçay, Orhan Hançerlioğlu, Çetin Yetkin, Ahmet Cevzici gibi farklı disiplinlerden kimi isimler kendi gayretleriyle bir yol açmaya çalışmadı değil. Bireysel gayretin üstesinden gelemediği zorluklar yüzünden kimi derlemeler de yapıldı ve en son Mehmet Ali Ağaoğulları'nın editörlüğünde çıkan Batı'da Siyasal Düşünceler gibi hacimli ve kapsamlı çalışmalar belli bir olgunluğa ulaşmayı mümkün kıldı...

Tüm bunlar arasında, yayınlanışının elli yılı geçkin bir süre ardından, nihayet J. Bronowski ve B. Mazlish'in "Leonardo'dan Hegel'e Batı Düşünce Tarihi" adlı klasik eseri de Elvan Özkavruk Adanır'ın güzel Türkçesiyle dilimize kazandırılmış bulunuyor. Kitabın yukarıda saydığımız başucu eserlerinden başlıca farkı, kendini ne sadece siyasî düşünceye, ne sadece felsefeye, ne de sadece doğa bilimlerine odaklıyor olması... Bu yönüyle, gerçek anlamda bir düşünce antolojisi sunması. Bronowski ve Mazlish'in fark yaratan bu ayrıcalığı, zamana ruhunu veren Reform ve Sanayi Devrimi gibi toplumsal olguları ortaya koyarken, İngiliz düşünce dünyasına yön veren Royal Society gibi kurumlara yer vermesinden geliyor. Aynı şekilde Leonardo gibi çok yönlü sanatçıları, Newton gibi doğa bilimcileri, Hobbes ve Locke gibi toplumsal düşünürleri, Luther ve Calvin gibi dinî figürleri -ve elbette eli devlet yönetimine geçmiş Kral,

Türkçeye kazandırılması için yarım yüzyıl geçen bu kıymetli eserin, kolay anlaşılır bir dile sahip olması, ne çok yüzeysel ne çok derinlerde kalması ve elbette bir bütünlük arz etmesi sebebiyle belli bir boşluğu dolduracağını muhakkak olduğunu söyleyebiliriz

Kraliçe ve devrim liderlerini de- aynı kitapta bir araya getirmeleri okurun kitapla bağını kuvvetlendiriyor...

Leonardo ile Hegel arasındaki yaklaşık üç yüz yıllık Batı Düşünce Tarihi, Bronowski ve Mazlish'in kaleminde üç ana başlık altında değerlendiriliyor. Bu dönemselleştirmeye göre, birinci bölüm 1500-1630 yılları arasında kapsıyor ve esasen Ortaçağ'ın mirası üzerinde yükselen, hümanizmle dinin hem çarpışıp hem birlikte kabul gördüğü Rönesans ve Reform hareketlerine yoğunlaşıyor. Bu dönemin temsilcileri olarak Leonardo, Machiavelli, More, Erasmus ve Luther karşımıza çıkıyor. Bu öncülerin yanı sıra, erken modern dönemin ileri atılımını kolaylaştıran iki unsur olarak Kepler, Galileo ve Kopernik'in başrolü oynadığı bilimsel devrim ve büyük bir mezhep krizini aşmayı amaçlayan ve bu yönüyle kutsanan İngiltere Kraliçesi Elizabeth'in hüküm çağı anlatılıyor.

İkinci ana başlık Cromwell'den Rousseau'ya Akılcı Muhalefet Çağı diye nitelendiriliyor ve 1630-1760 yılları arasındaki süreklilik ve kırılmalara odaklanıyor. Bizi bu bölümde de Hobbes, Locke, Montesquieu ve Descartes gibi modern düşüncenin kurucu babaları karşılıyor. Aydınlanmanın İngiliz ve Fransız siyasî-toplumsal-kültürel köklerinin ustalıklı dile getirildiği bu bölümün Püriten Devrimi'ne ve çeşitli entelektüel mahfillerin, rasyonel dü-

şüncenin gelişip güçlenmesine ne gibi katkılarda bulunduğunu ortaya koyması, kitabı benzerlerinden ayırıyor. Yazarlar bu vesileyle, Newton ile Locke'u; Bayle ile Voltaire'i aynı yaklaşımın harekete geçirdiğini savunuyor. Burada ayrıca Rousseau'nun Romantik ayrıksılığı ve diğer Akıl Çağı düşünürlerinin aksine modern uygarlığı kötülemesi nedeniyle ayrı tutulması gerektiği, keyifle okunan incelikli ayrıntılar aracılığıyla dile getiriliyor. Aynı sayfalarda, Rousseau'daki bu tepkinin sonraki on yıllarda ortaya çıkacak düzenkarşıtı rejimlere yolu nasıl araladığına dair bazı notlar da düşülüyor.

Nitekim gerçekten de Rousseau sonrası yüzü kâh Edmund Burke gibi geçmişe, kâh Robert Owen gibi ütöpik geleceğe dönük düşünce ve eylem adamları, aradıkları referansa dair Rousseau'da birçok şey bulacaktır. Muhtemelen bu bağlantı dolayısıyla, Bronowski ve Mazlish, Batı'nın düşünce tarihinde çıktıkları çok yönlü serüvende üçüncü ana başlığın altını, modern düşüncüyü aşmaya veya yıkmaya çalışan romantizm ve sosyalizme giden yolu göstermeye ayırıyor. Elbette bunu yaparken klasik iktisatçılardan, nev-i şahsına münhasır bir kişilik olan Benjamin Franklin'e dek pek çok yere el sürmek gerekiyor. Sanayi Devrimi'nin Amerikan ve Fransız Devrimleri ile yaklaşık olarak eş zamanlı ortaya çıkışı ile bu döneme "Üçlü Devrim Çağı" adını veren yazarlar,

Adam Smith'ten Georg Hegel'e uzanan 1760-1830 yılları arasındaki dönemi anlamaya yoğunlaşıyor. Bu uğurda Bentham, Napoleon ve Jefferson'la yetinmeyip işadamları ve teknisyenleri, mucit ve fabrika işçilerinin duygu ve düşünce dünyalarını okura sunmaları, dönüşümün anlamını okur nezdinde bütünleştiriyor.

Burada dikkat çeken başlıca husus, kitabın ilgisini iktisadî ve/veya ideolojik çeşitlenmeye yol açan siyasî düşüncelere yoğunlaştırmıyor olması... Üçüncü bölüm, Rönesans veya Elizabeth Çağı gibi alt başlıklarda görmüş olduğumuz estetik-sanat tarihi ve elitlerin gündelik yaşam detaylarına yer vermeye fırsat bulamayacak kadar kan, gözyaşı ve ıstırap dolu olmasıyla hatırlanan Sanayi Toplumu ve pre-empyralizmin dünyasına odaklanıyor. Bu da, başkalarının düşünce tarihi kitaplarında pek de yapmadıkları bir şey olarak Batı Düşünce Tarihi'ni Türkiye'de oluşagelen literatürde ayrıcalıklı bir yere taşıyor.

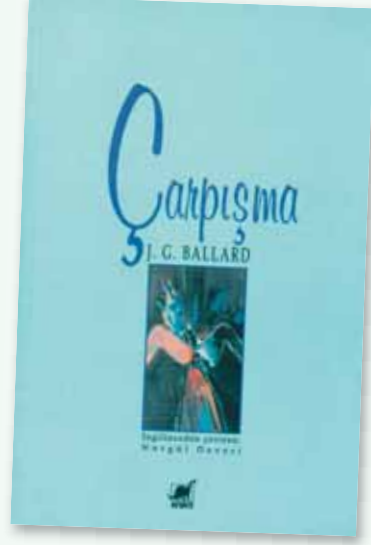
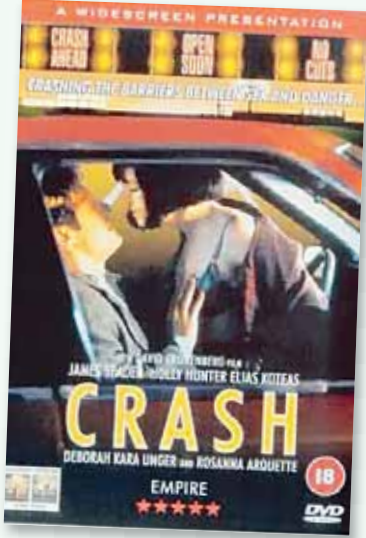
Türkçeye kazandırılması için yarım yüzyıl geçen bu kıymetli eserin, kolay anlaşılır bir dile sahip olması, ne çok yüzeysel ne çok derinlerde kalması ve elbette bir bütünlük arz etmesi sebebiyle belli bir boşluğu dolduracağını muhakkak olduğunu söyleyebiliriz. Belirttiğimiz tüm bu koşullar çerçevesinde Bronowski ve Mazlish'in Batı Düşünce Tarihi'nin, ilerleyen yıllarda üniversitelerin ilgili bölümlerinde ders kitabı olarak okutulacağını tahmin etmek pek de güç değil.

(Leonardo'dan Hegel'e Batı Düşünce Tarihi, B. Mazlish, Jacob Bronowski, Say Yayınları, Çev: Elvan Özkavruk Adanır)

BALLARD'IN ROMANI, CRONENBERG'İN FİLMİ: "ÇARPIŞMA"

Oto-erotizme sert tokat

Kapitalizmin otomobilleri "tahrik edici" biçimlerde sunumuna karşı sert ve alışılmadık bir eleştiri getiren, bir anlamda otomobilin ve oto-erotizmin "cilasını" kazıyan, ruhsuzluğa dikkat çeken bir roman ve film...

TUNCA ARSLAN

Yazarı J. G. Ballard tarafından, "Çarpışma'nın görevi dikkatimizi çekmek, bizi teknoloji manzarasının bir köşesinden, her geçen gün daha ikna edici biçimde çağırarak zalim, erotik ve ışıltılı dünya karşı uyarmaktır" şeklinde tanımlanan, sarsıcı ve "çarpıcı" bir roman... 1973'te yayımlanışından itibaren yeraltı edebiyatının başyapıtı muamelesi gören "Çarpışma", kapitalizmi teknolojiye tapınma üzerinden kıyasıya eleştiren bir roman. Ana kahramanı ise modern zamanların "gündelik hayat tanrısı" niteliğindeki otomobil... Ballard, roman boyunca otomobili yalnız cinsel bir imge olarak değil, çağdaş insanın yaşamına dair bütünsel bir metafor olarak kullandığını da önemle belirtiyor.

En genel hatlarıyla özetleyecek olursak, otomobil kazaları sırasında cinsel enerji açığa çıktığını düşünen bir grup "manyajın", kaza kurgulayarak cinsel tatmin yaşaması ve kaza yapmış otomobillerde seks yapması üzerine kurulu bulunan "Çarpışma", kapitalizmin otomobilleri "tahrik edici" biçimlerde sunumuna karşı sert ve alışılmadık bir eleştiri getiriyor, bir anlamda otomobilin ve oto-erotizmin "cilasını" kazıyor, ruhsuzluğu ilgililerinin yüzüne to-

kat gibi vuruyor. Hemen belirtelim, Orhan Pamuk'un "Yeni Hayat"ında, bu romandan bazı izler bulmak mümkün.

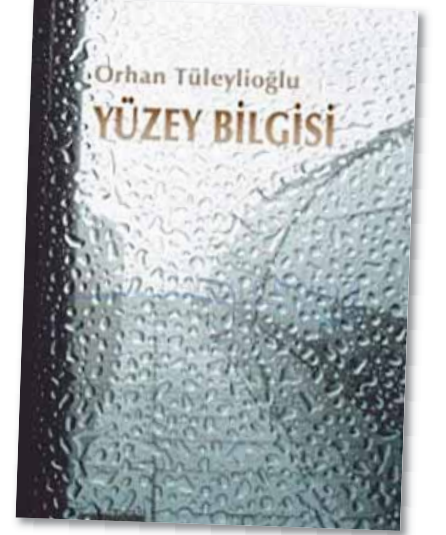
"Sinek", "Kuduz", "Videodrome" gibi insan bedeni üzerinden çağdaş toplum ve kapitalizm eleştirisi yapan filmlerin yönetmeni olarak tanınan David Cronenberg'in "Çarpışma" gibi türünün tek örneği olan bir romana kayıtsız kalması da pek mümkün değildi elbette. "Bizim arabalarımızın çarpışması nihai ama hayal bile edilemeyecek bir cinsel birleşmenin örneğiydi" denilen bir kitap, "hayal bile edilemeyecek" şeylerin sinemacısı için biçilmiş kaftandı açıkçası. James Spader, Deborah Kara Unger, Rosanna Arquette, Holly Hunter, Elisa Koteas, gibi isimlerden oluşan oyuncu kadrosu da öykünün içerdiği her türden rahatsız edicilik ve cüretkarlığı perdeye başarıyla yansıtıyordu. 49. Cannes Film Festivali'nde gösterildiğinde büyük tartışmalara yol açan bu "kara film" örneği, ülkemizde de ilk kez 1997'de İstanbul Film Festivali'nde gösterilmişti.

Baştan sona "sapıklıkla" örülü olduğu tartışma götürmese de sonuç olarak eleştirisini eli yüzü düzgün biçimde dile getiren, etkileyici, unutulmayacak bir kitap ve film var ortada. En azından otomobil ve otoyol çılgınlığına karşı çok ilginç bir protesto olduğu söylenebilir ki inanın bu da hiç az şey değil.

ORHAN TÜLEYLİOĞLU'NUN ŞİİRLERİ: "YÜZEY BİLGİSİ"

"Dün iyi bir örnektir yarına"

Giderken, geliyordu ve bu canhıraş yaşamsal serüvende dönüp dolaşıp durduğu noktayı imliyordu: "sonlardan kalkıp gelmişim buraya / yanlışlar yapmaya, zaman yitirmeye / geri çevrilmek için"

KAAN TURHAN

Elinde biteviye sözcükler damıtan yürekli bir kalemdi, yüz yüze vurulup, kanlarımıza ortak ettiğimiz dizelerdeydi umudumuz! Gün, henüz ağarmamıştı ya da gün henüz geceye kapanmamıştı.. Sayfalar narin, berrak, insani olana değindi. Yapraklar kımıldıyordu, o sessizlikte, kağıda düşen o uğultulu direnç huzmeleriyle tersine dönüyordu, gün.. Gün, aslında yeni başlamıştı ya da hiç bitmeyecek bir günün son kalıntılarından "başkaldıran insanı" çıkarmaya istençliydi önündeki hokkadan, usulca..

Giderken, geliyordu ve bu canhıraş yaşamsal serüvende dönüp dolaşıp durduğu noktayı imliyordu: "sonlardan kalkıp gelmişim buraya / yanlışlar yapmaya, zaman yitirmeye / geri çevrilmek için". Kimi zaman "yaz güzel hüznüler vermişti bize uzaktan" ama acısını yaşadığımız geçmişin umudu sıçırıyordu dizelerde "şirimde hâlâ yer var" demişti, "bir güzel konuşmanın" dalgalarına belki de!

"Benden yazmamı istediğin şiirdesin / büyüdü dokunuşlarıyla her şey çözüldü / gecenin teninde uçan sözcükler / hayali izlerin peşinde koşan / şimşeklere dönüştüler". Görünmez bir adamın kalemine uğrayan acının resmini çizmektedir. Sözcükler bir düştün damıtılan berraklıktadır, ona ulaşabilecek gerçekliğin varlığının kabulüyle olanaklıdır.

"Daha yazılmamış şeyler var / ancak bazen bir yolculuğa çıkarlar / bunu anlar". Çünkü gerçeklik, toplumsal olanın ta kendisidir. Düş evreninde şimşekler çakıştıran o onulmaz berelenmeleri oluşturan da düşsel olana değinir. Çağrışımlarla, bilgi birikimleriyle geleceği öngörmek, uz görülü olmakla açıklanabilirdi. Şairin dünyasını karartan, günlerin aydınlık yerine karanlığa açılmasıdır. Ama umudunu yitirmez, "gün henüz denenmemiştir" ancak açık pencerenin ardında soluk bir geçmişle, donuk bir yaşam bekliyordur.

Böylesi bir günün ardında duranlarla yüzleşmek gücü ama "parklardaki heykellerle isyan gününü kararlaştırdık / soluksoluğa kaçışan sözcükler / havada uçan küçük kağıt parçacıkları"yla soluk ufuklar izini belirginleştirmişti.

Ruhu, Yunus Emre misali, kendi içinden çıkıp soyutluğa ulaşmıştı. Yaşam bu koşullarda hiç değişmemişti. "Çevreye dağılan sesleri topluyorum / geri veriyorum gecenin sisini ışığa" dediğinde değişmeyen yaşamın kovuklarına sıkışıp kalmışlığı olduğu gibi iade etmişti ki, bu şaşırtıcı değildi. Bu yaşamsal önemde olan bir varoluşun, çirkin yüzünden ödünç alınmış küçük bir andı ve iadesi olanaklıydı. İronik bir biçimde "bu kenti terk edenleri alkışlıyorum" diyordu. İronikti, çünkü yaşadığı gerçeklikle, var olduğu düz yaşam birbirine uzaktı. "ama bir yerden başka bir yere / taşınması gereken bu kıyı" sessizlikle karşılıyordu onu.

Zaman onun için dolmuştu sanki, "kalemim, çoktandır ters çevrilmeyen bir kum saati" zamanın içindeki harflerden yeni dalgalar yaratıyordu. Yaşayan bir zamanda değildi ki! Tüm zamanlarda var oluyordu. Ters çevrilecek kalemi değildi çünkü "dalgalar eski günü götürürken, getiriyor yenisini" kısaca, Nazım'ın dediği gibi "en gaddar gardiyan: zaman".

"Derinlik", "merdiven", "ışık", "yangın", "alev", "kalem", "sözcük", "deniz", "kum"; Orhan Tüleylioğlu'nun sıkça kullandığı imgelerden. Çoğalmayı, çoğalarak aydınlığı imlemeyi ve zor günlerin merdivenlerini kullanmayı öğütleyen imgelerdir. Sürekli devinen bilinç aydınlığıyla açar kapıları. Sonsuz bir beklentidir şiirine yansıyan. "Alevlerinden derlenmiş bir mektup bırakacağım dünyaya" der ve tozuna, dumanına karışarak "elveda!" yakışır Ankara'ya.. Çünkü çoğunca değişmeyecektir gerçekle, ideal arasına çizilen yanık kokusu... zaten değil midir ki, "dün iyi bir örnektir yarına".

(Yüzeysel Bilgi, Orhan Tüleylioğlu, Ankara Kitaplığı Dizisi:1, 64 s.)

Yazın Öyküleri

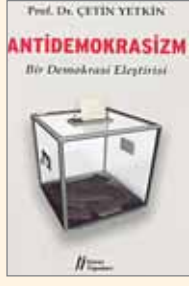

Buket Uzuner,
Everest Yayınları, 336 s.

İnsanların yaz okumalarının peşine düştüğü sıcaklarda onlara inat bu kitabın adını Yazın Öyküleri koydum. Hikâye-ye öykü, edebiyata yazın diyerek büyümüş benim kuşağıma selam yollamak için Yazın Öyküleri. Çantanıza, cebinize ve içinize öyküler sığsın, sizi yalnız bırakmasın, edebiyatın şifası üzerinize olsun diye...

“Düşmekten korkmadan yükselmek ne güzeldir! Her şeyin uyumlu, canlı, dehşetli, sevinç dolu olduğu kısa zamanlı bir sevgi tüneline dolmuşuz. Bir yerlere çarpsak, bir yanımız incinse, kanasa, kırılma, ancak bu tüneline dışına çıktığımızda canımız yanacak, çok iyi biliyoruz. Bu tüneline hiçbir sorun, kaygı, hiçbir tehlike yok... Bu bir Yazdönümü gecesi... Yazdönümü gecesinde her insanın mutlaka bir sevgilisi olmalıdır!”

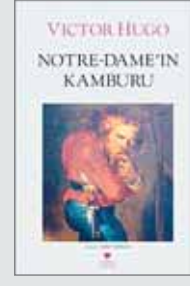
Antidemokrasizm

Çetin Yetkin,
Gürer Yayınları, 150 s.

Gerçek anlamda demokrasi mümkün müdür? Demokrasi topyekün bir aldatmaca mıdır, bir fetişizm midir? Seçimler her zaman meşru mudur? Seçmenler sandığa her zaman özgür iradelerini mi yansıtırlar? Prof. Dr. Çetin Yetkin “Antidemokrasizm” adlı bu yapıtında seçimlerin meşruluğunu, çoğunluk kavramını, çok partili sistemi, katılımcılığı, seçmenlerin eşitliğini kısacası demokrasinin abc’sini bu tartışmaların güncelliğini koruduğu şu günlerde okuyucusuna ulaştırıyor. Yazar, her ne kadar demokrasiye olan inancını yitirmiş bir izlenim verse de, aslında Atatürk devrimlerine ve demokrasisine dair özlemine dile getiriyor. Demokrasilerin aksaklıklarını göstermek ve nelerin düzeltilmesi gerektiğine dair görüşlerini sunuyor. Demokrasilerden umduklarımızı, beklentilerimizi, esenlik, iyi bir yaşam ve özgürlük tutkusunu ile tanımlayarak bugün bu taleplerimizin ne kadar karşılandığının sorgulamasını okurlarına bırakıyor...

Notre-Dame’in Kamburu

Victor Hugo, Can Yayınları,
Çev: İsmet Birkan, 656 s

“Quasimodo”, Paskalya’dan sonraki ilk pazara verilen addır aslında. XX. yüzyıl Paris’inde Notre-Dame Kilisesi’nin ön avlusundaki kerevette, kimsesiz bebekler bırakılırdı. Başrahip Frollo, böyle bir günde bulduğu sakat bebeği himayesine aldı ve ona Quasimodo adını verdi. Onu büyüttü ve zangoçluk işini verdi; ancak çanın sesi altın kalpli Quasimodo’nun giderek sağır olmasına yol açacaktı. Quasimodo, koruyucusu kabul ettiği Frollo’ya büyük bir sevgi ve bağlılık duyarak büyür. Oysa başrahip karanlık içdünyasına hapsolmuş, dizginlemediği nefretinin pençesinde kıvranan biridir. Hayatı, çanlar ve Notre-Dame Kilisesi’nden ibaret olan Quasimodo, güzeller güzeli çingene kızı Esmeralda’ya, ilk görüşte büyük bir aşkla vurulur. Ne var ki başrahibin gözü de Esmeralda’dadır. Esmeralda’nın dünyasındaysa Yüzbaşı Phœbus’ten başka hiç kimseye yer yoktur. Artık sevgi ile nefretin, iyilik ile kötülüğün kıyasıya mücadelesidir yaşanan.

Öğle Uykusu

Ulaş Yavuz,
Yitik Ülke Yayınları, 532 s.

Ulaş Yavuz’un ilk romanı “Öğle Uykusu” bilincinizi zorlayacak bir yolculuğa davet ediyor sizi. Gerçekliğin kırılmalı; otorite bağlamında bir “baba”nın çaresizliği ve trajedisini; “Aşk”ın bulunacak, aranacak, yoklamış rahatsız edilecek, kişiye ve kişinin toplumsal rolüne bağlı bir duygu, tecrübe ya da kazanım olmadığı; “aşk”ın insana sadece uğrayabileceği, tesadüflerin arzudan ve birliktelikten doğduğu düşüncesi; arzuların asla tatmin edilememesi; yasakların, zorunluluklar ortadan kaldırılmadan delinmesinin mümkün olmadığı düşüncesi; kişiyi yaşam boyu takip eden, kendini görmesini sağlayan, çıldırtıcı bir duygu olan “yazmak” eylemi üzerine “yapayalnız” bir roman “Öğle Uykusu”. Sessizlik tekrardan girdi devreye; aramızda yaşanan sohbetin geç bir yansıması, bir başkası gibiydi. Sanki gizli bir anlaşma yapmıştık da sessizliğin ve benim anlaşmadan haberimiz yoktu; kuralları biliyordum gibi yapabilmek için susuyordum ben de.

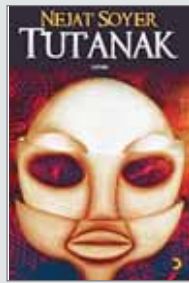
Kabus Otel

Judy Wilkins, Kalipso Yayınları,
Çev: Ata Önder, 215s.

Bir bilim adamı, yapacağı deneylerde ne kadar ileri gidebilir? Sosyetenin, ünlülerin, devlet adamlarının ve zengin çiftlerin gözde mekanı cennet gibi lüks bir otel ve bu otelin sahibi olan çılgın bir bilim adamı... Bu bilim adamı insanları korkunç deneylerinde kobay olarak kullanarak yeni bir insan türü yaratmak istemekte ve bunun için otelde kalan müşterilerini kaçtırmaktadır. Otel’in müşterileri esrarengiz bir biçimde ortadan kaybolmakta ve bu kişilerden bir daha haber alınmamaktadır. Bu kaybolma olaylarını araştırmak üzere FBI bu otele müşteri kılığında gizli ajanlar gönderir; ancak bu ajanlardan bazıları da ortadan kaybolurlar. FBI oteli gözetim altına almasına rağmen, kimse otelin sahibi olan bilim adamından şüphe duymamıştır ne yapacaklarını şaşırarak FBI ajanları sonunda bir ipucu bulmayı başarmışlardır. Bu sapık bilim adamına birileri dur diyebilecek mi? Bu sırlarla dolu otel’in gizemi çözülebilecek mi?

Tutanak

Nejat Soyer,
Cinius Yayınları, 274 s.

Her şeyin her şeyi izlediği ve her şeyin korkuyla kontrol edildiği bir ortam. Tanıdık geliyor mu? Var olduğu andan itibaren her anında sadece korku ve yalanlar ile yönetilen bir dünya. Bilime, yasalara, büyük ideallere, politikaya, sanata, özgürlüğe, aşka, inançlara dayanan ve her gün yenilenerek sunulan korkular. Tekrarlandıkça büyüyen bir labirent gibi hayat. Tek umut bir “kelime”de. Korkuları, korkutanları, korkuyla beslenen, gerçekleri yok edenleri ortadan kaldıracak olan bir tek kelime var. Sihirli değil; yalın, her gün karşımızda duran ama gücünü bilmediğimiz bir kelime! O kelime bu kitapta yer almıyor, siz bulacaksınız! Adı-sanı belli bir kahraman yok burada, aşk, zaman-mekân, baş-sonu belli bir öykü de yok. Sadece bu kelimeyi bulmak ve yaşamak için her gün yazmak zorunda olan bir yazarın tuttuğu notlar var. Belki çok eski bir mitolojideki masallar ve bir sivrisinek bütün bilgilerinin yalan olduğunu da fısıldayacaktır.

Kemiklerin Şifresi

Simon Beckett, İthaki Yayınları,
Çev: Nur Küçük, 416 s.

İskoçya’nın uzak Hebrid adalarından biri olan Runa’da, adli antropolog Dr. David Hunter’ı tüyler ürperten bir keşif beklemektedir.

Neredeyse tamamen yanıp, ayakları ve bir eli sağlam kalmış bir ceset bulunmuştur. Yerel polis kaza sonucu ölüm raporu vermekte acelecedir, ama

Hunter’ın içgüdüleri aksini söylemektedir: Karşısındakinin bir cinayet vakası olduğu kanısındadır. Gerçekte Runa ilk anda görüldüğü gibi huzurlu bir toplum olmaktan çok uzaktır... ve yanmış ceset de onun karanlık sırlarından sadece biridir.

Etkili, sürprizli ve sarsıcı...

Kemiklerin Şifresi kitapları tüm dünyada çok satanlar listesinde yer alan birinci sınıf bir romancının kan donduran yeni polisiye romanı.

İz Bırakmadan

Frank M. Ahearn, NTV Yayınları,
Çev: Avi Pardo, 196 s.

Kariyer olarak, ortadan yok olmaya çalışan insanları bulmayı (gerektiğinden kanunları çiğneyerek) seçen Frank M. Ahearn en sonunda yaşadığı stresin buna değmediğine karar verir. Getirisi ne kadar iyi olursa olsun bu şekilde daha ne kadar ilerleyebileceğini kestiremez.

Tabiri caizse karşı takıma geçerek, bundan böyle ortadan kaybolmaya çalışanlara yardımcı olacaktır. Ama herkese değil. Tacizcilerden, eski eşlerden, belalılardan ve kötü adamlardan kaçmaya çalışıyorsanız Frank M. Ahearn bunu nasıl yapacağını anlatıyor.

Kredi kartlarını, cep telefonları ve posta kutularını nasıl kullanacağınızı, peşinizdekileri atlatmak için nasıl seyahat etmeniz ve nasıl emlak hilelerine başvurmanız gerektiğini, sanal dünyada hareketlerinize dikkat edip yanlış ipuçları bırakarak peşinizdekileri nasıl kendinizden uzaklaştırabileceğinizi açıklıyor.

Sandman Düş Müziği 1. Kitap

Neil Gaiman, Laika Yayıncılık,
Çev: Ece Esmer,
Koray Özbudak, 240 s.

Sandman, doksanların en çok ödül kazanmış ve en beğenilen çizgi roman serisidir ve bunun da gayet iyi bir nedeni var; Neil Gaiman tarafından yazılıp, çizgi romanların en aranan çizimlerinden bir grup tarafından çizilmiş olan, zekice ve yavaşça gelişen bir destan, modern mitler ile karanlık fantezilerin, çağdaş kurgunun, tarihi dramının ve efsanelerin muhteşem bir şekilde birlikte örtüştüğü zengin bir karışımdır.

Sandman efsanesi çizgi edebiyatında eşsiz öykülerden bir seriyi içermektedir ve asla unutamayacağınız bir hikaye anlatmaktadır.

Kaldırım Tanrıları

Marie Phillips, Tembel Hayvan Yayınları, Çev: Filiz Inceoğlu Öztürk, 320 s.

Olympos tanrıları ve tanrıçaları ne zaman ve nasıl çaptan düştü? Her nasıl olduysa, itibarı iyice zayıflayan, inanların sayısı azaldıkça güç kaybına uğrayan tanrı ve tanrıçalar, 1600'lerde emlak fiyatlarındaki düşüştür yaralanarak Londra'da aldıkları büyük bir eve taşındı. Eskinin süper güçleri, Sanayi Devrimi ve Kapitalizm'in vurduğu darbelerle iyice aciz hale gelerek geçim zorluğu bile çekmeye başladı. Artemis: Mahallenin köpeklerini gezdiriyor. Dyonisos: Kendi imalatı olan şarabı sattığı bir kulüp işletiyor. Demeter: Evin arka bahçesinde organik tarımla uğraşiyor. Apollo: Kalan kehanet gücünü uyduruk bir televizyon kanalında yaptığı programlarla paraya çevirmeye uğraşiyor. Afrodit: 900'lü hatlarda telefon seksiyle iştiğal ediyor. Eros: O bir şey yapmıyor, çünkü artık kendini adamış bir Hristiyan. Zeus: O da bir şey yapmıyor, çünkü tamamen bunamış. Tanrı ve tanrıçaların hepsi aynı durumda mı?

Gecekuşu Kornelius

Dezso Kosztolanyi, Pinhan Yayıncılık, Çev: Vural Yıldırım, 239 s.

Bir kitapçıdaki yeni yayınlar kendi reklamlarını üzerlerine takılı renkli bir kâğıt bandrolle yapıyorlardı:

“Okunmaz bir paçavra... Beyni sulanmış bir ihtiyarın son yapıtı, bugüne dek tek nüshası bile satılmadı... Ervin Hörg?’nün en mide bulandırıcı, en tumturaklı şiirleri.”

“İnanılır gibi değil,” diyerek şaşkınlıktan şaşkınlığa düştüm. “Burada bu kitapları satın alanlar çıkıyor mu?”

“Almayacaklar da ne yapacaklar!”

“Ve de okuyorlar mı?”

“Yoksa sizde böylelerini okuyorlar mı?”

50 Soruda Bilim ve Bilimsel Yöntem

Alaeddin Şenel, Bilim ve Gelecek Yay., 218 s.

Bilgi edinmenin bilimsel olan ve olmayan yöntemleri nelerdir? Bilimsel yöntem ile “araştırma teknikleri” arasındaki fark nedir? Bilimde önermelerin yanlışlanması üzerine ne söylenebilir? Matematik bilim midir? Gerçekliğin istatistiklerle doğru hem de çarpık yansıtılabilirliği nasıl açıklanabilir? Kuramsal fizikte “belirsizlik” ve “görelilik” durumları, gerçekliğin kişiden kişiye değişeceği anlamına gelir mi? Çağdaş bilimlerin tohumları nerede atıldı? Doğa bilimleri nasıl sınıflandırılabilir? Doğan bilimleri- sosyal bilimler ayrışması nasıl gerçekleşti? Tarih bilimini öteki toplum bilimlerinden ayrılan özellikleri nedir? Sosyolojide karma yöntem nedir? İktisat bilimi, günümüzdeki biçim ve içeriğiyle bir sosyal bilim midir? Dinin bilimsel bilgi üretimi üzerine etkileri nedir? Toplum bilimlerinde devrim olur mu?

Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde

Mahir Ünsal Eriş,
İletişim Yayıncılık, 152 s.

“Abim Atatürk’ü çok severdi, bense Allah’ı. Babam, annemi ve Galatasaray’ı severdi, annem de Ringo’yu. Babam yorgun bir adamdı. Gündüz vardiyasındayken her gün, çalıştığı taşocağında sanki onca kayayı sırtına vurup ordan oraya sürüklemiş gibi, kalan son canıyla eve gelir, çoğunlukla da tek kanallı televizyonun bitmek bilmeyen ana haber bülteni sona ermeden uyuyakalırdı, akvaryumun karşısındaki ikili koltukta.” Yaz bitince kalabalığın günbegün seyreldiği, ahalinin biz bize kalıp bıkkınlıkla merabalaşıp mahsunlaştığı, her gürültünün ikinci vakti ağır usul söndüğü bir sahil şehri düşünün... Boş masaları döven yağmurları, kirlenmiş kıyılar, eprilmiş güneş şemsiyelerini... Buna, seksenli yılların sakaletini, iğreti kaygılarını, katıksız korku olan çaresizliğini ekleyin. Mahir Ünsal Eriş, bir sahilde oturmuş, can sıkıntısından esneyen, kendi çocukluğuna bakıyor; renkli, yuvarlak, pütür pütür bir çocukluk anlatıyor bize.

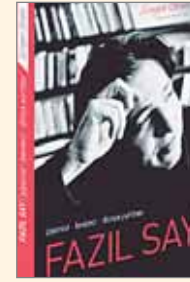
Aşktan Bu Kadar

Herve Le Tellier, Monokl Yayınları, Çev: Mehmet Rasim Emirosmanoğlu, 288 s.

Senin dahil olmadığın seninle ilgili hatıralarım da var benim, onları bilmene olanak yok tabii. Öylesine içimdesin ki, fiziksel yokluğun neredeyse hissedilmiyor. Bu senin, sahilimde bıraktığın ayak izin, varlığının bana bağışladığı sessiz melodin. Sadece seni düşünüyorum. Bir önceki gün seni ilk defa kollarıma aldım ve beni o an istila ettin. Seni anlatan cümleler geliyor aklıma, not alıyorum amaçsızca. Bir efsaneye göre Şostakoviç’in kafatasına saplanan bir şarapnel parçası, eğer kafasını belirli bir şekilde eğerse onun müzik duymasını sağlarmış. Sen benim Şostakoviç’in kafatasına saplanan şarapnel parçasısın. Şostakoviç’in kafatasına saplanan şarapnel parçası güzel bir roman adı olurdu. Hayat sonsuz sayıda güzel roman adıyla doludur.

Piyanist-Besteci-Dünya Yurttaş Fazıl Say

Jürgen Otten,
Kırmızı Yayınları, 200 s.

Dünyanın birçok ülkesi, dünyaca ünlü bu piyanisti onurlandırmak üzere birbiriyle yarışıyor. Aldığı otuz yakın uluslararası ödül bunun kanıtı. Avrupa Birliği onu “Kültür Elçisi” unvanıyla doğu ve batı ülkelerinin kültürleri arasında köprü kurmakla görevlendiriyor. Salzburg Festivali’nin açılış konseri onun dünya prömiyeri ile açılıyor. Japonya, 2009’da Tokyo’da adına bir festival yapıyor. Fransa ve Almanya’da ona özel geceler düzenleniyor. O ise, sanatıyla ve tüm varlığıyla, insanlığın müzikal sesini yükseltme çabasıyla yaşıyor. Fazıl Say, dünya mükemmel olmadığı için sanat var, diyen ve kendisini dünya yurttaşı olarak tanımlayan bir insan. “Türkiye’nin önümüzdeki 55 yıl içerisinde uluslararası platformda politik anlamda etkin bir rolü olacağını ve dünyada önemli ilk on ülke arasına gireceğini düşünüyorum. Fakat kültürel yaşama gelince: bir sanatçı için Türkiye’de yaşamak günümüzdeki kadar zor olmamıştı.” diyerek, derdini ortaya koyan bir sanatçı.

Bitkilerin En Güzel Tarihi

Marcel Mazoyer, İş Bankası Kültür Yayınları, Çev: Nedret Tanyolaç, 158 s.

İnsanoğlu tarımı nasıl ve ne zaman keşfetti? İlk yetiştirilen bitkiler nelerdi? İnsanın en eski atası sakın bir suyunu olmasın! Bitkilerin de zekası var mı? Varsa birbirleriyle nasıl iletişim kuruyorlar? Çiçekli bitkiler, böcek ve hayvanları kendi isteklerine göre nasıl yönlendiriyor? Denizi terk eden yeşil yosunlar sonra nasıl karaya çıktı? “Altın elma” domates kendi öz vatani Amerika’yı fethetmek için neden yüzyıllar boyunca bekledi? Tibet “buddleya”sı mor çiçeklerini açabilmek için hangi güçle asfaltı deliyor? Geleceğin tarımı nasıl olacak? Yeni bir bitki türleri doğacak mı? Balıktan kuşa, böcekte insanı dek bütün hayvan formları hayatlarını bitkilere mi borçlu? Özetle bizler bitkilerin öyküsünü gerçekten biliyor muyuz? İşte aklınıza gelebilecek pek çok sorunun yanıtlarıyla Bitkilerin En Güzel Tarihi elinizde; sırada ise Hayvanların En Güzel Tarihi var.

“Yaramaz Kızlar” “Malory Kuleleri” oldu

Enid Blyton'ın yazmış olduğu, Türkiye'de birden fazla kuşağa kitap okuma sevgisi kazandırmış seri, orijinal dilinden yenilenmiş çevirisiyle karşınızda

Enid Blyton (1897-1968) bütün dünyadaki çocuklara kitap okuma sevgisi kazandırmış olan üstün başarılı kadın yazarlardan biri. Türkiye'de yaşayan çocuklar da 70'li yılların sonunda Gülderen Pamir'in çevirmenliğini yaptığı kitaplarla onunla tanışma fırsatı edindiler. “Afacan Beşler”, “Gizli Yediler” ve “Yaramaz Kızlar” serileri artık sadece otuzlu yaşlarının ortalarında olan kuşağın değil, şimdiki çocukların da en sevdiği kitaplar arasında yer alıyor.

“Yaramaz Kızlar” serisi artık Çitlembik Yayınları tarafından “Malory Kuleleri” ismiyle yayımlanıyor. Peki bu nasıl oldu? Seri neden isim değiştirdi?

Aslında serinin oldukça ilginç bir tarihi var. Enid Blyton bu altı kitaplık seriyi, “Malory Towers” ismiyle 1940'lı yılların ortasında yazmış. Daha sonra Alman bir yayınevi bu kitapları “Dolly” adı altında Almancaya çevirtmiş; ama altı kitapla hızlarını alamayınca seriye 12 kitap daha eklemişler ve bunları da Enid Blyton imzasıyla yayımlamışlar. Serinin devamındaki 12 kitabı kimin yazdığı kesin olarak bilinmiyor; ama Enid Blyton'ın yazmadığı kesin.

1970'li yılların sonunda da aynı seri Almancadan Türkçeye çevrilerek “Yaramaz Kızlar” ismiyle yayımlanmış ve Alman yayınevinden çıkan 18 kitap Türkiye'de yine Enid Blyton imasıyla piyasaya sunulmuş. Kitaplar Almancaya çevrilirken tüm isimler Almancaya uyarlandığı için Türkiye'de orijinal isimler kullanılmamış, bunun yerine Almanca baskıda kullanılan isimler kullanılmış.

Serinin yayım hakkı boşta kalınca serinin yayım hakkını Çitlembik satın aldı. Kitabı Türkçe olarak Gülderen Pamir'in çevirisiyle sevmiş, hatta yalayıp yutmuş olan

okurları hayal kırıklığına uğratmamak için kendisiyle bağlantıya geçip, onun çevirisini kullanmakla birlikte, kitabı orijinal İngilizce versiyonuyla cümle cümle karşılaştırıp baskıya hazırladılar. Bu hazırlama aşamasında isimler tekrar orijinal İngilizce isimlerine dönüştürüldü: Yani ana karakter Dolly, tekrar Darrell oldu; en yakın arkadaşı Susanne tekrar Sally oldu. Bunun haricinde Almanca yayınevini çıkartmış olduğu yan hikayeler Enid Blyton'ın yazmış olduğu şekliyle eklendi (ki bazı kitaplarda kitapların üçte birine yakın bir bölümü bu).

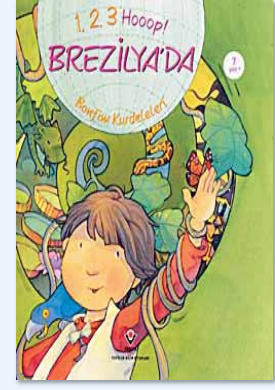
Serinin ilk üç kitabı (“Malory Kulelerinde Birinci Dönem”, “Malory Kulelerinde İkinci Dönem”, “Malory Kulelerinde Üçüncü Yıl”) kitapçılarda yerini aldı ve eski-yeni okurlar tarafından keşfedilmeyi bekliyor. Serinin diğer üç kitabı da önümüzdeki aylarda birer birer basılacakmış.

“Malory Kuleleri'nde Birinci Dönem” kitabında Darrell Rivers için hayatının en güzel, bir o kadar da ürkütücü dönemi başlıyor. İlk defa yatılı okula gitmenin heyecanı varken diğer yandan da Mallory Kuleleri'nde okumanın gururunu yaşıyor. Ama gideceği bu yeni okulda Darrell'i neler bekliyor dersiniz? Yeni insanlarla tanışmak ve onlara çabucak uyum sağlamak o kadar da kolay olacağı benzemiyor. Hele bir de Malory Kuleleri'nin vazgeçilmez kuralları olunca Darrell'in korkusu daha da büyüyor. Kavgalarıyla, mutluluklarıyla, sürprizleriyle, hayal kırıklıklarıyla Malory Kuleleri'nin ilk döneminde herkesi heyecan dolu anlar bekliyor.

(**Malory Kuleleri'nde Birinci Dönem**, Enid Blyton, Çitlembik Yay., Çev: Gülderen Pamir, 172 s.)

1. 2. 3 Hoop! Brezilya'da - Bonfim Kurdeleleri

Genç Martin'in bir gezgin ve kâşif olan büyükbabası, gizli deposunun anahtarını artık Martin'e vermiştir. Büyükbaba gizli deposunda çok değerli fotoğraf albümünü ve Martin'i uzak yerlere götürecektir büyüklü kol-yeyi saklamaktadır. 1, 2, 3 Hoop! Brezilya'da Martin'in Brezilya'ya yaptığı büyüklü yolculuğun ilk durağı bir yağmur ormanı. Orada pırl pırl tüyleri olan tropikal kuşları, alışılmadık hayvanları ve bitkileri görüyor. Daha sonra Rio de Janeiro kenti ve oranın ünlü kumsalı Copacabana'yı ziyaret ediyor. Oradan, Salvador de Bahia kentindeki bir karnaval kutlamasına katılıyor. Son olarak Martin ve arkadaşları, Brezilya'nın milli parklarını ziyaret ederek Amazon Nehri havzasında bir tura katılıyor.

Cristina
Falcon Maldonado,
TÜBİTAK Yay., 36 s.

Derslerle Başım Derte: Şifreli Mesajlar Gizli Ajanlar

Merhaba benim adım Yağmur. Okulu sevsem de derslerle biraz başım derte. Abim olacak Bulutla da çok iyi anlaşmışız söylenemez. Neyse ki en yakın arkadaşım Damla var. Onunla her şeyimizi paylaşırız. Sevincimizi sorunlarımızı hatta kurabiyelerimizi bile.

Öğretmenimiz Türkçe dersinde mektup yazmayı öğreneceğimizi söylediğinde aklıma parlak bir fikir geldi Şifreli kelimeler kullanarak Damla'yla birbirimize mesaj yazmak Başlarda çok eğlendik ta ki öğretmenimiz fark edene kadar...

Funda Özlem
Şeran, Final
Yayıncılık, 72s.

Çılgınlar Sınıfı Korsan Takımı

Çocuk edebiyatının bol ödüllü yazarı Mavisel Yener, Çılgınlar Sınıfı'nın soluk kesen serüvenleriyle okurlarını heyecanlı bir yolculuğa davet ediyor.

Korsan Takımı'nın kaptanı Ege, gizemli dürbüne bakınca baş döndürücü olaylar zinciri başlar.

Çılgınlar Sınıfı, dünya haritasını ilk çizen ünlü denizci Piri Reis'in izini sürerken tuhaf gelişmeler olur...

Mavisel Yener,
Bilgi Yay., 104 s.

Hoşça Kal Küçük

Beni dinler misiniz?

Küçük bir çocuk ailesinin hikâyesini anlatıyor bu kitapta.

Günbegün kendi dünyasını nasıl oluşturduğuna da şahit olmaya davet ediyor sizi.

Bu gördüğünüz, bie ev resmidir. Küçük bir çocuk çizdi. Yaşı belki sizinki kadar, belki sizinkinden aşağı. Neyi değiştirir? Aslında hiçbir şeyi. Çünkü çocuklar, çocuk dünyalarına ne, nasıl yansımışsa rsmi de öyle çiziyor.

Tarık Dursun K.,
Can Yay., 192 s.

FAZIL YENİSEY'DEN "EDEBİYATIMIZDA BURSA" VE "BURSA FOLKLORÜ"

Serinlik ve sükûtu şehri

Edebiyat öğretmeni Fazıl Yenisey, bir şairin "Bursa iyi, Bursa güzel / Bursa için destan yazılır / Bursa için iğneyle kuyu kazılır" deyişinde olduğu gibi zorlu bir uğraşa girişmiş ve 1956'da yayımlanan 350 sayfalık "Edebiyatımızda Bursa" kitabında "Bursa için yazılan en güzel yazılar antolojisi" hazırlamış.

1923 tarihli "Eski Saat" başlıklı yazısında "Şehirde ilk rasgeldiğimiz Bursa'lı bize: 'İptidai Yeşil'i görmelisiniz!' diyor. Anadolu tabiatında ve Türk sanatında Bursa'nın hususiyetini, bu renk ismi kadar hissettirebilecek bir kelime bulmak mümkün müdür?" diyen Falih Rıfkı Atay'dan "Bursa, dünün olduğu kadar bugünün de şehridir ve değişebileceği tahmin edilemez. Bir Anadolu köyü tanınmayacak kadar istihale geçirebiliyor; herhangi bir yerin âkıbeti ne olursa olsun, fakat Bursa için böyle bir değişme tehlikesi mevzuu bahis değildir; çünkü onun kaderi geçmiş zamanda çizilmiştir"

diyen Josef Brunne'ye kadar geniş bir yelpazede Bursa'ya dair duygular dile getiriliyor elimizdeki kitapta. Piyer Loti ise şöyle yazmış: "Evela yalnız serinlik, leziz, hafif bir ziya ve âzami sükut hissi duymuştuk. Sonra yavaşça, bu yerin hususi sihri gönlümüze işledi."

Yenisey bu çalışmayı üç cilt olarak gerçekleştirmiş; bizim rastladığımız sahfafta "Edebiyatımızda Bursa"nın yalnızca birinci cildi mevcuttu ama gene Fazıl Yenisey imzalı "Bursa Folklorü" kitabını görmek de sürpriz oldu. 1955'te çıkan 240 sayfalık bu kitap için "Anlamaya ve duymaya başladığım ilk günden beri, bu eşsiz ve zümrüt beldenin efsanevi güzellikleriyle o kadar doldum, o kadar doldum ki, masallarda geçen (dünya güzeli) gibi yüzünü görmeden ona âşık oldum. Bu naçiz eser, işte o büyük aşkın küçük bir ifadesidir" diyor Yenisey.

Hemen belirtelim ki Fazıl Yenisey, sanılacağı gibi Bursa doğumlu, orada ye-

tişmiş bir yazar de değil. Zaten kitabının önsözünde "Ben maalesef Bursalı değilim. Çocukluğum ve gençliğim başka yerlerde geçti. 'Bursa'nın ufak tefek taşları'nı ve 'altında halı döşeli, meşeli dağları'nı görmek, bu dağların saf ve temiz havasını doya doya teneffüs etmek bahtiyarlığı bana çok geç nasıboldu" diyor yazar.

Bursa argosundan eski alevlere ve akşamcılara, Bursa'da ramazan aylarından kılıç-kalkan oyununun inceliklerine; sünnet, nişan, düğün ve gerdek gecesi geleneklerinden "Çekirge" semtinin adının nereden geldiğine dek "Yeşil Bursa" hakkında merak edilen her şeyi, yaklaşık 57 yıl önce kaleme alınan bu kitapta bulmak mümkün.

Hemen belirtelim, yalnızca sahafalarda bulmanın mümkün olduğu bu kitapların fiyatları, daha önce bu köşede tanıttığımız kitaplarınkinden biraz daha yüksek, 50 lira civarında.

ANADOLU'DAN KİTABEVİ

ORDU/ SERÜVEN KİTABEVİ

Ordu'nun serüveni

Başkent'in birikimiyle taşranın heyecanını buluşturmak ve şehre yeni bir soluk katmak amacıyla Ankara'da düşünüldüğü Ordu'da kurulan bir yayınevi Serüven Kitabevi. Yayınevinin kurucusu Yaşar Hız, uzun yıllar Ankara'da yayıncılık ve kitapçılık yaptıktan sonra, 2002 tarihinde Ordu'ya geldiğinde şehrin kültürel atmosferinden etkilendi ve bir kitabevi açtı.

Her şehrin bir kültürel potansiyeli vardır. Tiyatro başta olmak üzere kültürel birçok etkinlikle adını duyurmuş olan bir Karadeniz şehri olarak Ordu, Serüven Yayınları'nın açılması ile yayın dünyasında kendine ulusal alanda bir alan yaratmış oldu. Yerel birçok şair ve yazarın kaleme aldığı eserleri yayımlayarak, TÜYAP başta olmak üzere birçok kültürel etkinliklerde şehrin tanıtımına katkı sunarken, diğer taraftan yeni yazar ve şairlerin yaratıcılığının belirmesinde bir koridor görevi üstlendi.

Bugün birçok özelliğiyle şehrin kültür ve sanat alanında vazgeçilmezlerinden biri olmasında Yaşar Hız'ın katkıları büyük. Ölü bir sokağı, her türlü kültürel etkinliğin yapıldığı bir sanat sokağı olarak belirmesinde onun önemli girişimleri var. Kör sokağın soğuk ve donuk duvarlarına yaşadığı şehrin gizli ressamları tarafından yapılan mitolojik resimler ve elinde gitarıyla bir etnik müziği seslendiren sokak müzisyeni gençlerin oluşturduğu mozaik, bu gün Ordu şehrine derin kültürel katmanların oluşması-

na önemli katkılar sağlar. Hangi düşünceden olursa olsun, sokaktaki masalarda oturan bu şehrin aydınları, birbirlerine olan saygıyı kaybetmeden konuşabilmenin erdemini birlikte paylaşmaktalar.

Kitabevinin şehirdeki önemli bir işlevi de kitap okumada sağladığı kolaylık. Bir kültür adamı olarak Doğan Hızlan kitabevinin ziyaret ettiğinde onu da çok şaşırtan bir yöntemi var buranın. O da 1 TL vererek kitap kiralınması. Kendine mahsus bir üyelik sistemi geliştiren Serüven Kitabevi, resmi bir kütüphanenin yaptığı tamamen sivil ve bağımsız bir etkinlik olarak yerine getirmekte. Herhangi bir ücrete tabi olmaksızın, tamamen isteğe bağlı gelişen üyelik sayısı 12 bin 862. Ayrıca en çok kitap okuyan belli sayıdaki okuruna belli aralıklarla kitap hediye ederek, yeni bir okur kitlesinin gelişmesini sağladı.

Kitap-kafe olarak dizayn edilen kitabevinin üst katı, araştırmayı seven, düşünen ve okuyan kimselerin bir buluşma adresi konumunda. Zaman zaman çeşitli yazar ve şairlere imza ve söyleşi günleri düzenlenerek okur-yazar buluşmasını sağladığı bir mekan aynı zamanda burası. Bir taraftan yeni ve güncel kitapların varlığı, diğer taraftan sayfaları eskimiş, sahaf özelliği taşıyan, yeni baskısı olmayan, tozlu fakat değerli bir kitaptan istediğinizi bulmak ve çayınızı yudumlarken okumak, incelemek mümkün.

ALINTI-TEST

Okuyacağınız bölümler hangi yazarın hangi kitabından alıntılanmıştır?

1 Saz bir oyun havası tutturunca Kanarya odaya atıldı. Gül renginde bir şalvar, dar bir mor kadife yelek ve şalvarının renginde terlikler giyiyordu. Şalvarının ve yeleşinin üstü altın, gümüş pulla işlenmişti. Tül gömleğinin uzun kolları, geniş yeneri iki kanat gibi dalgalanıyor, arkasına dökülen yaldızlı saçları avizenin altında ipek bir şala benziyordu. Hemen parmaklarında küçük, sarı zilleri şaklatmaya başladı...

- a) Tuncel Altınköprü / Kanarya
b) Bilgin Adalı / Sarı Kanarya
c) Ayla Çınaroğlu / Kanaryamın Öyküsü
d) Halide Edip Adıvar / Sinekli Bakkal
e) Gönül Gözer / 40 Gün 40 Gömlek

2 Kambur kahveci, arkasında omuzdan iliklenir, yârdan ayıldım biçimde cakalı bir mintan; kollar dirseklere kadar dekolte; baş açık, saçlar gayri muntazam, çenesi göğüs tarafındaki çıkıntıya temas eder surette vücudunu yampiri çaganozvari ızgaraya vermiş; elinde maşa; ateş üzerinde etrafına kokulu bir duman yayan köfteleri, gözlerini yarı süzerek, dudaklarının nihayetlerinde biriken salyayı yuta yuta fevkaleda bir özenle, özel bir tavırla ara sıra altüst ediyor.

- a) Orhan Bilir / Ekmek Arası Köfte
b) Chris Miller / Köfte Yağmuru
c) Hüseyin Rahmi Gürpınar / Şıpsıvdi
d) Necati Tosuner / Kambur
e) Kemal Tahir / Köyün Kamburu

3 Bu çehreyi veya benzerini hiçbir yerde, hiçbir zaman görmediğimi ilk andan itibaren bilmeme rağmen, onunla aramızda bir tanışıklık varmış gibi bir hisse kapıldım. Bu soluk yüz, bu siyah kaşlar ve onların altındaki siyah gözler, bu koyu kumral saçlar ve asıl, masumluk ile iradeyi, sonsuz bir melal ile kuvvetli bir şahsiyeti birleştiren bu ifade, bana asla yabancı olamazdı. Ben bu kadını yedi yaşımdan beri okuduğum kitaplardan, beş yaşından beri kurduğum hayal dünyalarından tanıyordum.

- a) A. Yağmur Tunalı / Melal Burcu
b) İhsan Deniz / Hurufi Melal
c) Marguerite Duras / Mavi Gözler Siyah Saçlar
d) Cemil Süleyman / Siyah Saçlar
e) Sabahattin Ali / Kürk Mantolu Madonna

Geçen haftanın doğru yanıtları: 1-(c) 2-(d) 3-(e)

Doğru yanıtlar gelecek hafta bu sayfada...

BULMACA

SOLDAN SAĞA

- Resimdeki yazar - Hayvan yiyeceği
- Lübnan'ın plakası - Evin bir bölümü - Sürekli yağmurlardan veya eriyen karlardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su - Cehennem
- Saha, meydan - Bir hayret ünlemi - Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi
- Kötü, çirkin - Çocukların oynadıkları cam veya toprak bilye - Fransiyum'un simgesi - Trabzon'un bir ilçesi
- Japonya'da buda rahibesi - Eski Türklerde "totem"e verilen ad - İsimler
- Yatay - Çıplak - Bir binek hayvanı - Bayram ve şenliklerde caddelere kurulan süslü kemer
- Başlıca içeceğimiz - Mitolojik bir çalgı - "Hay hay", "olur"

- anlamında bir sözcük
- Yakanın devrik bölümü - İdrak
- Din ile devlet ve yönetim işlerini birbirinden ayrı tutan, dini kuruluşların yetkisi dışında kalan - "... King Cole" (Amerikalı caz piyanocusu ve şarkıcı) - Beyaz
- ABD'nin Illinois kentine bağlı bir eyalet - Yabancı - Fizikte direnç birimi
- Büyük yolcu istasyonu - Mezopotamya panteonunda tüm tanrıların babası ve kralı olan gök tanrısı - Harita kitabı
- Hitit - Devir, dolaşma - İlave - İşe yatkın, becerikli
- Fas'ta bir ırmak - Eski Türkler'de kullanılan bir unvan - Sırça - Bir gün adı
- Çekoslovakya halkından olan - Japonya'da buda rahibesi - İlgi eki - Lütesyum'un simgesi

15. Resimdeki yazarın bir eseri

YUKARIDAN AŞAĞIYA

- Libya'nın başkenti - Nazım biçiminde bilmece
- İki yanı ağaçlı, doğrusal, geniş yaya caddesi - Yoksul, fakir - Zaviye
- Kutsal bir güce, bir dileği yerine getirmesi için yapılan vaat, nezir - Yarım kilogramlık bir ağırlık ölçüsü birimi - Bir seslenme sözü
- Nihayet - Tahta kaşık - Kadınların ziynet eşyası
- İlkel benlik - Kalsiyum'un simgesi - İnce organ - Erişmiş, ulaşmış
- Ney çalan kimse - Türk müziğinde bir makam - Su içinde ve nemli havada; metallerin, özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucu oluşan madde
- Becerikli, giriştiği her işi başarıyla sona erdiren kimse - Bir çalgı türü - Milattan önce (kısa)
- Herhangi bir sefer için merkez olarak seçilip ona göre donatılmış olan yer - Kimononun üstüne takılan, biçimi ve boyutu cinsiyete, yaşa, mevkkiye ve bölgeye göre değişen, bir düğümle birleştirilen geniş ipek kuşak - Kutup
- Eski dilde "İkizler burcu" - "... Güler" (fotoğrafçı)
- Gözde açık kestane rengi - Yüksek ayaklı, kapaklı ve çekmeceli bir tür dolap - Makine Kimya Endüstrisi (kısa)
- Hafniyum'un simgesi - Bir cetvel türü - İki yanı ağaçlı, doğrusal, geniş yaya caddesi - Küçük mağara
- Dikişte kullanılan pamuk ipliği - Kabe'deki üç puttan biri - Dingil
- Bir burç adı - Tarz - Osmiyum'un simgesi - Bir İngiliz birası
- İlaç, merhem - Kalça kemiği - Bazen, kah - Millet
- Resimdeki yazarın bir eseri

Bulmacanın doğru yanıtlarını 10 gün içinde fax veya mektup yoluyla gönderen okurlarımıza İBRAHİM ŞİMŞEK'in resimdeki kitabını armağan edeceğiz FAX: 0212 252 51 22

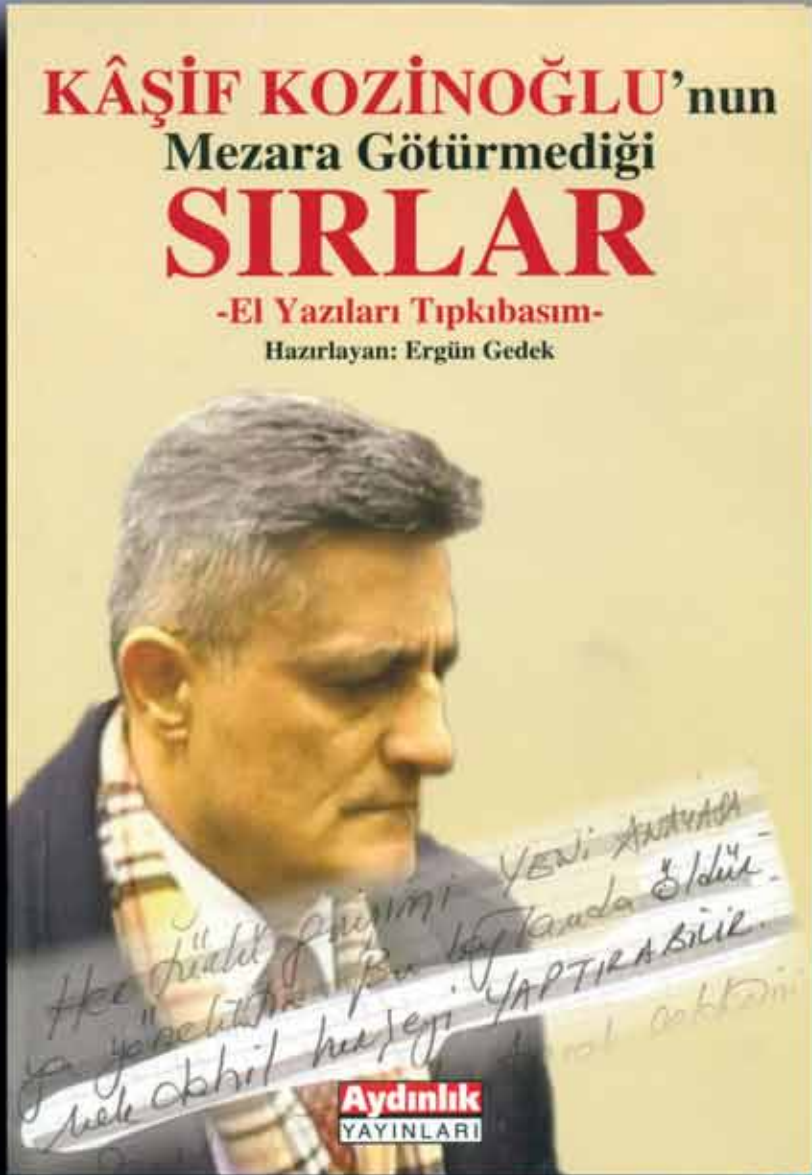

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

H	A	K	A	N	G	Ü	N	D	A	Y	G	R	E
A	T	A	Y	A	N	A	L	A	L	E	H		
N	İ	S	A	N	S	T	E	P	A	H	A	R	
A	K	R	E	M	A	C	İ	L	V	E	A		
P	E	V	A	B	E	N	T	R	S	M			
Z	A	T	Ü	R	R	E	E	İ	D	A	M	E	
A	T	M	E	N				Z	F	E	R	Z	
R	E	I	M	S				M	O	S	K	İ	
G	Ş	İ	İ	R				J	A	E	Y		
A	R	İ	M	İ				T	E	M	A	Ş	A
N	A	N	A	P	L	A	K	A	A	N	N		
A	S	U	R	E	K	A	R	O	U	R			
M	U	A	R	Y	A	A	R	A	E	M			
T	A	O	S	İ	A	B	A	B	A	K			
K	İ	N	Y	A	S	V	E	K	A	Y	R	A	E

KÂŞİF KOZİNOĞLU'NUN SIRLARI

MIT'in Asya Bölgesi Başmüşaviri ve 30 yıllık uzmanı Kaşif Kozinoğlu'nun Silivri'de ölüme gitmeden önce kaleme alıp Aydınlık gazetesine gönderdiği sırlar

17. BASKI Kitapçılarda

Tayyip Erdoğan-Abdullah Gül ve Fetullah Gülen İlişkileri
Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül'ün ABD ve İsrail ile İlişkileri...
Yaşar Büyükanıt'ın Bildiği RTE Sırları...
İsviçre'deki Gizli Hesaplar...
Kılıçdaroğlu'nun Alman İstihbarat Örgütü BND ile Görüşmesi...
AKP-PKK İlişkileri ve Kürt Sorunu...

Aydınlık
YAYINLARI

DAĞITIM:
ANALİZ BASIM YAYIN
TEL: 0212 252 21 56

ne kedisiz

ne kitapsız

Serhat Poyraz

"Yüzyıllar öncesinin Konstantiniye sokaklarında yaşayan dilenci, katil ve düzenbazları anlatan bir kitap okuyacaksınız desem, büyük olasılıkla karanlık ve gotik bir öykü gelir aklınıza. Oysa Serhat Poyraz ilk romanı 'Şehristan Rivayetleri'nde tanıdık dekorları şaşırtıcı şekilde farklı kılarak anlatıyor... İlerleyen yıllarda adını sıklıkla duyacağımız bir yazar olabilir Serhat Poyraz."

Asuman Kafaoglu Buke,
Radikal Kitap Eki

Pascal Mercier

Çeviren: İLKNUR ÖZDEMİR

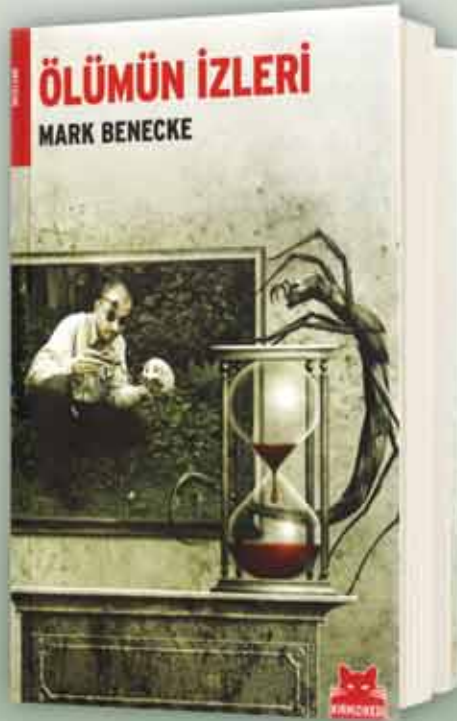
"Son yıllarda okuduğum en iyi kitaplardan biri' demiş Isabel Allende. Türkiye'nin şımarık bir roman çılgınlığı yaşadığı şu günlerde 'aman bitmesin' diye okuyorum Lizbon'a Gece Treni'ni."

Ömer Erdem
Radikal Kitap Eki

"Lizbon'a Gece Treni barındırdığı tema zenginliğiyle şaşırtıcı bir roman. Dille, tarihle, aşkla, duygularla; kısaca dünyaya atılmış bireyin içinde bulunduğu durumla sorgulayıcı bir hesaplama."

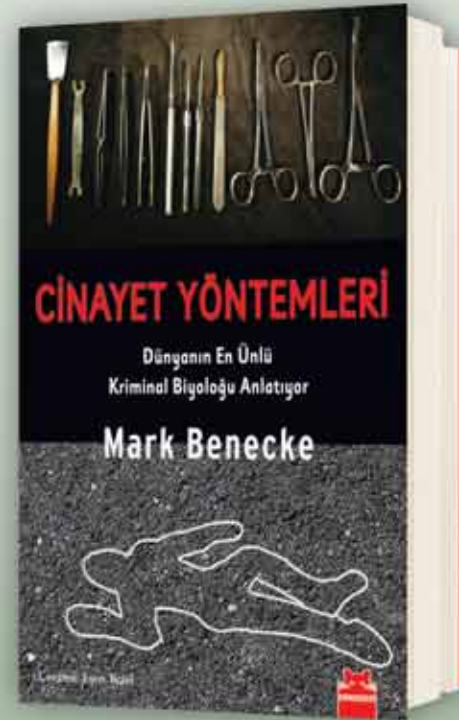
Ömer Türkeş
Radikal Kitap Eki

Kriminolog Mark Benecke'den iki ilginç inceleme

Dünyanın en ünlü kriminoloğu Mark Benecke *Ölümün İzleri* kitabında okuyucuyu insan ruhunun en karanlık köşelerine doğru korkunç bir yolculuğa çıkarıyor. Benecke'nin dünyanın dört bir yanında yürüttüğü soruşturmalarda edindiği tecrübeleri okurken iyiyle kötü arasındaki sınırın bazen ne kadar geçirgen olabileceği görülüyor. Hermann Hesse'nin de dediği gibi, "Aydınlığı tanımak isteyen, karanlığı da tanımalı".

Çeviren: KÂZİM ÖZDOĞAN

Çeviren: ESEN TEZEL

Onun yardımcıları solucanlar, kurtçuklar ve böcekler. Mark Benecke onların yardımıyla cinayet vakalarını çözüyor, kesin kanıtları bulabiliyor. Yazarın omzunun üstünden bakmanız yeterli! Başta FBI akademisi olmak üzere pek çok ülkenin polis akademilerinde ve üniversitelerinde dersler veren Benecke, suç tarihinden örneklerle tüyler ürperten, inanılması güç cinayetlerin üzerindeki sırdelerinin nasıl kaldırıldığını anlatıyor. *Cinayet Yöntemleri*, okuru şaşırtıcı ayrıntılarla dolu bir dünyaya sokuyor.

Kırmızı Kedi Yayınevi

www.kirmizikedikitap.com e-posta: kirmizikedi@kirmizikedikitap.com

twitter.com/krmzikedikitap

www.facebook.com/kirmizikedikitap

